БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИИЛЕРИ, КАТЫЖЫНАР!

ШЫН

КПСС-ТИҢ ТЫВА ОБКОМУНУҢ, ҚЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1925 чылда үндезилетиптеп.

1952 ноябрь 1 СУББОТА № 214 (2644)

ӨРТӨӨ 20 КОП.

Бистиң бүгү тиилелгелеривистиң сорук киирикчизи болгаш организакчызы, Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязы, Ленин—Сталинның улуг партиязы делгерезин!

(Октябрьның социалистиг Улуг революциязының 35 чыл оюнга КПСС ТК-ның Кыйгырыгларындан).

Октябрьның социалистиг Улуг революциязының 35 чыл оюнга

КПСС ТК-ның КЫЙГЫРЫГЛАРЫ

1. Октябрьның социалистиг Улуг революциязының 35 чыл ою делгерезин!

2. Улустар аразынга тайбың делгерезин! Дайын кыпсыкчылары сөнээзин!

3. Агрессорларга болгаш чаа дайын кыпсыкчыларынга удур, тайбың дээш, демократия дээш, социализм дээш демисежип турар бүгү улустарга акы-дуңманың байыры!

4. Даштыкы эжелекчилерге удур, боттарының хосталгазы болгаш национал хамаарышпас чоруу дээш демисежип турар колониалдыг болгаш хамаарылгалыг чурттарның улустарынга акы-дуңманың байыры!

5. Социализмни чедиишкинниг тургузуп турар улус демократиязының чурттарының ажылчы чоннарынга акы-дуңманың байыры!

Улус-демократтыг чурттарның болгаш Совет Эвилелиниң бузулбас найыралы болгаш кады-ажылдажылгазы делгереп, быжыксын!

6. Улус-демократтыг кыдат күрүненің тургузуушкунунга чаа чедиишкиннерни чеьдип алган улуг кыдат улуска акы-дуңманың байыры! Ыраккы Чөөн-чүкке болгаш бүгү делегейге тайбыңның болгаш айыыл чок чоруктуң быжыг чөленгижи—Кыдат Улус Республиканың болгаш Совет Эвилелиниң улуг найыралы быжыгып, чечектелзин!

7. Даштыкы эжелекчилерге удур демиселге бодунуң төрээн чуртунуң хосталгазын болгаш хамаарышпас чоруун эрес-маадырлыг камгалап турар маадырлыг корей улуска акы-дуңманың байыры!

8. Чаңгыс эптиг, хамаарышпас, демократтыг болгаш тайбыңга ынакшылдыг Германия дээш, герман улустуң болгаш бүгү делегейге тайбыңның эргеажыктарынга тайбыңның керээзин дүрген чарары дээш демисежип турар герман улуска байыр!

9. Капиталистиг, колониалдыг болгаш хамаарылгалыг чурттарның улустарының тайбың, демократия болгаш социализм дээш, национал хамаарышпас чорук дээш демиселин баштап турар акы-дуңма коммунистиг партияларга байыр!

10. Тито—Ранковичиниң бөлүүнүң фашистиг дарлалыдан болгаш империалистиг албадалдан боттарының төрээн чуртунуң хосталгазы дээш демисежип турар Югославияның патриоттарынга байыр!

11. Даштыкы эжелекчилерге удур, бодунуң төрээн чуртунуң катап төрүүнери, хосталгазы болгаш хамаарышпас чоруу дээш, тайбыңны камгалаары дээш эрестиг демисежип турар япон улуска байыр!

12. Дайынны болдурбазы болгаш бүгү делегейге быжыг тайбыңны хандырары дээш демиселге Англияның, Американың Катышкан Штаттарының болгаш Совет Эвилелиниң улустарының найыралы делгерезин!

13. Бүгү чурттарның ажылчы чоннары! Бир эвес улустар тайбыңны камгалаарының хөрээн боттарының холунга алыр болгаш ону туюлунга чедир камгалаар болза, тайбың камгалатынган болгаш быжыглатынган турар! Тайбың дээш демиселге улустарның чаңгыс эвин быжыглап, тайбың талалакчыларының хүрээленин көвүдедип, сырый катыштырыңар!

14. Бүгү делегейде тайбың талалакчылары! Империалистиг агрессорларның кем-буруулуг планнарын илередип, үзе-шавыңар, улус массаларны дайын кыпсыкчыларының хоп-меге-биле дуурайлаарын болгаш делегейниң чаа дайынынче оларны хандырарын болдурбаңар!

15. Тайбыңның болгаш айыыл чок чоруктуң, бүгү делегейниң кады ажылдажылгазының болгаш бүгү чурттар-биле боттуг харылзааларны хөгжүдериниң политиказы—Совет Эвилелиниң даштыкы политиказы делгерезин!

16. Тайбыңның болгаш бистиң Төрээн чуртувустуң айыыл чок чоруунуң камгалалында туруп турар Совет Армияга болгаш Шериг-Далай Флодунга алдар!

17. Совет дайынчылар! Боттарыңарның шериг болгаш политиктиг билиглеринерни кызымак чүткүлдүг бедидип, боттарынарның дайынчы мергежилиңерни сайзырангайжыдыңар! Социалистиг күрүненің камгалал күчүзүн могаг-шылаг чокка быжыглаңар!

18. Бистиң Төрээн чуртувустуң кызыгаарларының көрүнгүр таныылдары—совет кызыгааржылар делгерезин!

19. Совет Эвилелиниң ажылчыннары, тараачыннары, интеллигенциязы! Коммунистиг партияның XIX съездизиниң салганы төөгүлүг сорулгаларны чедиишкинниг күүседиил! Коммунизм тургузуушкунунга чаа тиилелгелерни чедип алыыл!

20. Совет Эвилелиниң ажылчы чоннары! Бешки беш чыл планын күүседир болгаш ажыр күүседир дээш бүгү улустуң социалистиг чарыжын калбартылыңар! Улус ажыл-агыйының чаа күчүлүг көдүрлүүшкүнү, улустуң материалдыг чаагай чоруунуң болгаш культуразының өзүлдези дээш, Совет күрүненің күчүзүн улам быжыглаары дээш демисежинер!

21. Совет Эвилелиниң ажылчыннары, тараачыннары, интеллигенциязы! Улус ажыл-агыйының бүгү адырларынга эртемниң, техниканың чедиишкиннерин болгаш мурнакчы дуржулганы дидими-биле нептерединер! Күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүнүн үзүктел чок өзүлдезин чедип алыңар!

22. Совет Эвилелиниң ажылчы чоннары! Бүдүрүлгениң курлавырларын ажыдып, калбаа-биле ажыглап, ажыл-агый тургузуушкунунуң бүгү адырларынга камналганың чурумун чайгылыш чокка чорудуңар! Чиг-этти, одалга чүүлүн, материалдарны, электриэнергиязын камнаңар! Продукцияның бот-үнезин чиигединер!

23. Эр, хөрээжен ажылчыннар, инженерлер болгаш техниктер, бүдүрүлгелериниң удуртукчулары! Хүн келир тудум-на бүдүрүп үндүрүп турар продукцияның шынарын экижидерин үргүлчүлеп, бистиң үлетпүрүвүстү болгаш чонну дерилге-биле, материалдар-биле болгаш бедик шынарлыг бараанар-биле хандырыңар!

24. Совет Эвилелиниң ажылчы чоннары! Улуг тудугларның—гидроэлектростанцияларның, каналдарның болгаш суггарылга системаларының чедиишкинниг боттанылгазы-биле коммунизм тургузуушкунунуң хөрээнге чаа салыышкынны киирээл!

25. Хөмүр даш үлетпүрүнүң эр, хөрээжен ажылчыннары, инженерлери болгаш техниктери! Хөмүр даштыг черлерни болбаазырадып ажылдаарының методтарын экижидип, хөмүр даш тывыжының механизациязын бүгү хемчег-биле калбартып, сайзырангайжыдынар! Чаа шахталарны дүрген болгаш экизи-биле тудунар! Улус ажыл-агыйынга бедик шынарлыг хөмүр дашты хөйү-биле беринер!

26. Нефть үлетпүрүнүн эр, хөрээжен ажылчыннары, инженерлери болгаш техниктери! Нефть тывыжын болгаш болбаазырадып ажылдаарын калбартырының бедик темпизи дээш демисежинер! Нефтиниң чаа черлерин дүрген шиңгээдип, нефть болбаазырадып ажылдаар заводтарны тудунар! Бедик шынарлыг нефть продуктуларының бүдүрүлдезин көвүдединер!

27. Электри станцияларының болгаш электри четкилериниң ажылдакчылары! Чаа энергетиктиг күчүлелдерни дүргени-биле ажыглалга кииринер! Мурнакчы техниканы калбаа-биле нептерединер! Улус ажыл-агыйының өзүп турар негелделерин электри энергиязы-биле үзүктел чок хандырынар!

28. Совет металлургтар! Металлургия болгаш даг-руда бүдүрүлгелериниң күчүлелдерин ажыглаарын экижидип, бүдүрүлге чорудулгаларын механизастаарын болгаш автоматизастаарын калбартыңар! Күш-ажылдың мурнакчы методтарын калбаа-биле нептерединер! Шойну, каңны, прокатты, өңнүг металлдарны хөйү-биле чуртка берээл!

29. Машина тудуушкунунуң бүдүрүлгелериниң эр, хөрээжен ажылчыннары, инженерлери болгаш техниктери! Чаа болбаазырангай машиналарны, приборларны болгаш дерилгелерни бүдүрерин дүрген шиңгээдип көвүдединер! ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйының бүгү адырларынга улам-на күчүлүг техниктиг депшилгениң үндезини—машина тудуушкунунуң хөгжүлдезиниң бедик темпизин хандырынар!

30. Автомобиль болгаш трактор үлетпүрүнүн эр, хөрээжен ажылчыннары, инженерлери болгаш техниктери! Чаа техниканы бүдүрүлгеге калбаа-биле нептередип, продукцияның шынарын экижидинер! Чуртка хөй-хөй автомобильдерни болгаш тракторларны берээл!

31. Судно тургузуушкунунуң үлетпүрүнүн эр, хөрээжен ажылчыннары болгаш техниктери! Судно тудуушкунунуң техниказын болгаш шынарын сайзырангайжыдыңар! Чаа корабльдерни дүрген тудуп тургузуңар! Совет күрүненің күчүлүг флодун тургузаал!

32. Химия үлетпүрүнүн ажылдакчылары! Бүдүрүлгениң технологиязын экижидип, химиктиг продуктуларның ассортиментизин калбартып, шынарын бедидинер! Улус ажыл-агыйынга минеральдыг удобрениелерни болгаш өске-даа химиктиг продуктуларны хөйү-биле берээл!

33. Тудугжу эр, хөрээжен ажылчаннар, инженерлер болгаш техниктер! Тудуушкуннуң индустриалдыг методтарын калбаа-биле нептередип, механизмнерни экизи-биле ажыглаңар! Тудуушкуннуң үнезин чиигедип, шынарын экижидинер! Бүдүрүлгелерни, чуртталга бажыңнарын, школаларны болгаш эмнелге албан черлерин дүрген тудуңар!

34. Тудуг материалдарының үлетпүрүнүн эр, хөрээжен ажылчыннары, инженерлери болгаш техниктери! Тудуг материалдарының бүдүрүлдезин бүгү хемчег-биле көвүдедип, шынарын экижидинер! Тудуг материалдарының чаа хевирлериниң массалыг бүдүрүлдезин дүрген калбартып, техниканы долузу-биле ажыглаңар!

35. Ыяш үлетпүрүнүн эр, хөрээжен ажылчыннары, инженерлери болгаш техниктери! Ыяш белеткелиниң комплексилиг механизациязын сайзырадынар, бүдүрүлдениң организациязын болгаш механизмнериң ажыглалын экижидинер! Күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн могаг-шылаг чокка бедидинер! Улус ажыл-агыйынга ыяш материалдарын хөйү-биле берээл!

36. Саазын болгаш ыяш ажылдап кылырының үлетпүрүнүн ажылдакчылары! Саазынның, мебельдиң, фанераның, гидролиз болгаш ыяш-химиктиг үлетпүрүнүн продукциязының бүдүрүлдезин көвүдединер! Бүдүрүп үндүрер продукцияның шынарын бедидинер!

37. Чиик үлетпүрүнүн эр, хөрээжен ажылчыннары, инженерлери болгаш техниктери! Массалыг хереглел үүлдериниң бүдүрүлдезин өстүрериниң бедик темпизи дээш демисежинер! Продукцияның ассортиментизин калбартып, шынарын экижидип, бот-үнезин чиигедип, чиг-этти камнаңар! Чонга хөй пөстерни, идиктерни, хептерни, трикотажты болгаш өске-даа бараанарны берээл!

38. Аъш-чем болгаш эът-сүт үлетпүрүнүн ажылдакчылары! Аъш-чем бараанарының бүдүрүлдезин көвүдедип, оларның бедик шынарын болгаш калбак ассортиментизин хандырыңар! Чонга чигирни, үсчагны, эътти, сүтти болгаш өске-даа продуктуларны хөйү-биле берээл!

39. Балык үлетпүрүнүн ажылдакчылары! Балык тударын көвүдедип, балык ажылын калбартып, бүдүрүп үндүрер продукцияның шынарын бедидинер! Тывыш флодун болгаш балык тудар чепсек-хөрекселдерни эки ажыглаңар!

40. Чурт үлетпүрүнүн болгаш тывыш кооперациязының ажылдакчылары! Калбак хереглелдиң бараанарын хөйү-биле бүдүрүп үндүрүп, тус черниң тудуг материалдарының бүдүрүлдезин көвүдединер! Кылыгларның шынарын бедидип, бот-үнезин чиигединер! Ажылчы чоннарның амыдырал негелдезин экизи-биле хандырыңар!

41. Совет геологтар! Бойдус байлактарын шинчилеп көөр талазы-биле ажылды калбартып, геологияшинчилел ажылдарының техниказын сайзырангайжыдынар! Бистиң Төрээн чуртувустуң төттүнмес казар байлактарын дүргени-биле тып ажыдыңар!

42. Совет демир-орукчулар! Демир-оруктарның ажылдап шыдаар аргазын улгатырар дээш демисежинер! Чүүк саарылгазын көвүдедип, сөөрттүлгениң бот-үнезин чиигединер! Хөделир составтың ажыглалын бүгү хемчег-биле экижидинер! Пассажирлерни экизи-биле хандырыңар! Кышкы үеде транспорттуң үзүктел чок ажылын хандырыңар!

43. Далай болгаш хем флодунуң ажылдакчылары! Улус ажыл-агыйынга чүүктерни дүргени-биле чедиринер! Сөөртүлгениң хемчээлин көвүдедип, судноларның эргилиишкинин дүргедедип, порттарның болгаш судно септээр заводтарның ажылын экижидинер! 1953 чылдың навигациязынга үлегерлиг белеткенинер!

44. Харылзааның ажылдакчылары! Харылзааның чепсек-хөрекселдерин калбартып, сайзырангайжыдыңар! Почтаның, телеграфтың, телефоннуң, радионуң ажылының шынарын бедидинер! Чоннуң хандырылгазын экижидинер!

45. Көдээ ажыл-агыйның ажыл-ишчилери! Көдээ ажыл-агый талазы-биле кол сорулганы — көдээ ажыл-агыйның бүгү культураларының дүжүттүүн бедидер, мал ажылының продуктулуун улуу-биле өстүрбүшаан, ниитиниң малының баш санын улам көвүдедир сорулганы күүседир дээш могаг-шылаг чокка демисежинер! Чонга аъш-чемниң болгаш үлетпүрге чиг-эттиң элбекшилин тургузаал!

46. Эр, хөрээжен колхозчулар, МТС-терниң болгаш совхозтарның ажылдакчылары, көдээ ажыл-агыйының тускай эртемниглери! Тараанын, хөвеңнин, чигир свёклазының, үстүг, мал чемиштиг болгаш көдээ ажыл-агыйның өске-даа культураларының бүдүрүлдезин бүгү хемчег-биле көвүдединер!

47. Эр, хөрээжен колхозчулар, совхозтарның эр, хөрээжен ажылчыннары, зоотехник болгаш ветеринар ажылдакчылары! Ниитиниң мал ажылын бүгү хемчег-биле хөгжүдүңер! Кышкы үеде малдың үлегерлиг ажаалгазын хандыраал! Эътти, сүтү, дүктү болгаш мал ажылының өске-даа продуктуларын хөйү-биле берээл!

48. Көдээ ажыл-агыйның ажылдакчылары! Көдээ ажыл-агый эртемниң чедиишкиннерин болгаш чер ажылының база мал ажылының мурнакчыларының дуржулгазын колхоз биле совхоз бүдүрүлдезинге калбаа-биле нептерединер! Агрономия болгаш зоотехниктиг билиглерни могаг-шылаг чокка өөренинер!

49. Эр, хөрээжен колхозчулар! Ниитиниң ажылагыйын улам быжыглаары болгаш бүгү талазы-биле хөгжүдери, колхозтарның болгаш колхозчуларның орулгаларын көвүдедири дээш демисежинер! Күш-ажылдың сагылга-чурумун быжыглаңар! Колхозчу амыдыралдың кол хоойлузу—көдээ ажыл-агый артелиниң Уставын ыдыктыы-биле сагыңар!

50. Машина-трактор станцияларының ажылдакчылары! Колхоз бүдүрүлдезиниң бүгү адырларынга хөй күш кирер ажылдарны механизастаарын калбартып, техниканы экизи-биле ажыглаңар! Тракторларны, комбайннарны болгаш көдээ ажыл-агыйның өске-даа машиналарын чогуур өйүнде болгаш эки шынарлыг септенер!

51. Хөвең тарыыр колхозтарның, совхозтарның болгаш МТС-терниң эр, хөрээжен колхозчулары, ажылдакчылары, хөвең ажылының тускай эртемниглери! Хөвең дүжүдүн дүрген ажаап алыры болгаш хөвең белеткелиниң планын күүседири дээш демисежинер! Бистиң социалистиг Төрээн чуртувуска хөвенни хөйү-биле берээл!

52. Көдээ, ыяш болгаш суг ажыл-агыйының ажылдакчылары! Хову камгалалының ыяш олуртуушкунун бүгү хемчег-биле калбартып, оларны ажаарын экижидинер! Черлерни суггарар болгаш кургадыр талазы-биле ажылдарны калбартып, чаа черлерни ажыглаарын экижидинер! Суггарылганың чаа системазынче шилчиирин дүрген доозуңар! Бедик болгаш доктаамал дүжүттү алырынга быжыг суурну тургузуңар!

53. Күрүне болгаш кооператив садының ажылдакчылары! Хоорайга болгаш көдээге аъш-чемниң болгаш үлетпүр бараанарының садыглаашкынын сайзырадып, магазиннерниң болгаш хөй-ниити чемненилге черлериниң четкизин калбартыңар! Совет хереглекчиниң хандырылгазын экижидинер!

54. Күрүне албан черлериниң албан-хаакчыттары! Совет аппараттың ажылын экижидип, күрүненин сагылга-чурумун быжыглап, ажылчы чоннарның айтырыг негелдезин экизи-биле көрүнер!

55. Эртем черлериниң болгаш дээди школаларның ажылдакчылары! Эртем-шинчилел ажылын бүгү хемчег-биле хөгжүдүнер! Эртем ажылынга чогаадыкчы шүгүмчүлелди болгаш бот-шүгүмчүлелди дидими-биле калбартыңар! Бүдүрүлге-биле эртемниң харылзаазын быжыглап, улус ажыл-агыйынга болгаш культурага тускай эртемниглерни белеткээрин экижидип, калбартыңар!

56. Литератураның, уран-чүүлдүн болгаш кинематографияның ажылдакчылары! Боттарыңарның чогаадылгаларынарның идейлиг болгаш уран-чечен деңнелин могаг-шылаг чокка бедидинер! Бистиң улуг улузувуска таарымчалыг чогаалдарны тургузуңар!

57. Эр, хөрээжен башкылар, улус өөредилгезинин ажылдакчылары! Школага өөредилге-кижизидилгелиг ажылдың шынарын бедидип, эртемниң үндезиннериниң билиглери-биле өөреникчилерни чепсегленер! Социалистиг ниитилелдиң культурлуг, эртемниг хамаатыларын, коммунизмниң идепкейлиг тургузукчуларын кижизидинер!

58. Медицина ажылдакчылары! Чоннуң кадык камгалалының хөрээн экижидип, хөгжүдүп, эмнелге болгаш санитар албан черлериниң ажылынга культураны бедидинер! Медицина эртеминиң чедиишкиннерин практикага нептерединер!

59. Совет профэвилелдер! Бешки беш чыл планын күүседир болгаш ажыр күүседир дээш социалистиг чарышты калбаа-биле делгерединер! Бүдүрүлденің чаартыкчыларының дуржулгазын нептерединер! Ажылчыннарның болгаш албан-хаакчыттарның амыдыралының материалдыг болгаш культурлуг деңнелиң улум-на бедидер дугайында могаг-шылаг чокка сагыш салыңар!

Коммунизмниң школазы—совет профэвилелдер делгерезин!

60. Совет хөрээженнер! Бистиң улуг Төрээн чуртувустуң экономиказының болгаш культуразының улам чечектелиишкини дээш демисежинер!

Коммунизмниң идепкейлиг тургузукчулары—совет хөрээженнер делгерезин!

61. Коммунизмниң аныяк тургузукчуларының мурнакчы одряды, Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының идепкейлиг дузалакчызы болгаш кур күжү—ленинчи-сталинчы комсомол делгерезин!

62. Совет аныяк оолдар болгаш кыстар! Эртемни, техниканы болгаш культураны өөренип шиңгээдинер! Кандыг-даа бергелерни ажып тиилээринге туруштуг болгаш дидим, белен болунар! Бодунарның күш-ажылыңар-биле совет улустуң коммунизм тургузуушкунунда чедиишкиннерин көвүдединер!

Бистиң алдарлыг совет аныяктарывыс делгерезин!

63. Пионерлер болгаш школачылар! Билиглерни кызымак чүткүлдүг, быжыг туруштуг шиңгээдинер! Өөредилгеге, күш-ажылга болгаш хөй-ниитиниң ажылынга чедиишкиннерни чедип алыңар! Шынчы ленинчилер, бистиң Улуг Төрээн чуртувустуң бердинген оолдары болурунга белеткенинер!

64. Коммунистер болгаш комсомолчулар! Бешки беш чыл планын күүседир болгаш ажыр күүседир дээш, ССРЭ-ге коммунизмни тургузары дээш демиселчилерниң бирги одуругларынга туруңар!

65. Бистиң чуртувустуң улустарының найыралының болгаш алдарының быжыг баганазы, бүгү делегейге тайбыңның бузулбас чөленгижи—улуг Совет Социалистиг Республикаларның Эвилели делгерезин!

66. Бистиң бүгү тиилелгелеривистиң сорук киирикчизи болгаш оранизакчызы, Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязы, Ленин—Сталинның улуг партиязы делгерезин!

67. Ленинниң тугунуң адаа-биле, Сталинның башталгазы-биле коммунизмниң тиилелгезинче бурунгаар!

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитеди.

ПАРТИИЖИ АМЫДЫРАЛ

Эки ажылдыг партия организациязы

Бии-Хем районнуң Туранда «Кызыл тараачын» көдээ ажыл-агый артелиниң партия эге организациязы (секретары эш Байыр) колхозчулар ортузунга партийжи-организастыг болгаш партийжи-политиктиг ажылдарны сөөлгү үеде экижиткен. Партия организациязы бодунуң ажылын чугула сорулгаларже — көдээ ажыл-агый культураларының дүжүттүүн улам бедидеринче, ниитиниң малының баш санын улам өстүреринче, мал ажылының продуктулуг чоруун бедидеринче, артельди организас, ажыл-агый талазы-биле быжыглаарынче угландырып, партийжи-политиктиг ажылды ажыл-агыйжы сорулгалар-биле шын холбаштырып турар.

Партия организациязы бодунуң ажылын ай санында планныг чорудуп келген. Ажыл планын партия хуралынга бадыладып ап турар. Эге организация секретары ажыл планын кылырда активчилернің болгаш коммунистерниң киржилгезин ажыглап турар. Ооң ужурунда партия организациязының ажыл планы көдээ ажыл-агый артелиниң мурнунда турар ажыл-агыйжы кол сорулгалар-биле холбажып турар. Партия организациязы бодунуң ай иштинде чорудар ажыл планын удуртулга болдуруп алгаш, хүн-бүрүнүң ажыл-чорудулгазының календарь планын база тургузуп ап турар.

Колхозта партия организациязының бүгү кежигүннериниң хуралы—коммунистерни кижизидериниң большевикчи школазы болуп келген. План ёзугаар коммунистерниң ниити хуралын ай санында ийиден эвээш эвес удаа чыылдырып, аная колхозчу амыдыралдың кол айтырыгларын чугаалажып турар. Партия хуралының ролюн улам бедидер сорулга-биле ооң баш бурунгаар белеткелдеринче эге организация секретары кол кичээнгейни салып келген. Хурал болурунуң мурнунда ооң болур үезин, аная чугаалажыр айтырыгларны 2,3 хонуктар бурунгаар бүгү коммунистерге дыннадып турар. Коммунистер болза, хуралга шупту кээп турар болгаш аная чугаалажыр айтырыгларның дугайын баш бурунгаар дыннааш, белеткенип алган төлээде, боттарының эгелекчи саналдарын үндүрүп, ажылдың байдалының дугайында большевикчи шүгүмчүлелди болгаш боттшүгүмчүлелди калбартып турарлар.

Партия хуралдарының үндүрген шиитпирлериниң күүселдези чедиишкинниг организастатынып келген. Бүгү коммунистер болгаш колхозчу активчилер организастыг ажылдарга идепкейлиг киржип турарлар. Партия организациязы бодунуң чүгле хааглыг хуралдарын кылырынга кызыгаарлатынмайн, а массалыг ажык хуралдарны база доктаамал чыылдырып, аная партия кежигүнү эвес колхозчу активчилерни киприштирип турары организацияның масса-биле харылзаазын улам быжыглаан.

Эрткен чазын, часкы тарылганы эгелээриниң мурнунда эге организацияның хуралы болган. Коммунистер аная часкы тарылганы чедиишкинниг эрттиреринің сорулгаларын чугаалашкан. Хурал болза, часкы тарылганы кыска хуусаада бедик агротехниктиг деңнелге эрттирер талазы-биле бодунуң тодаргай шиитпирин үндүрген. Колхозтуң баштаар чери, коммунистер болгаш бүгү активчилер ол шиитпирни удуртулга болдуруп алгаш, организастыг ажылды күштелдирип, часкы тарылганы хуусаазының бетинде 105 хуу күүседирин хандырганнар.

Ол-ла дораан сиген кезилдезинге белеткел ажылдарын чедиишкинниг чоруткан. Сиген ажаап алыышкынының кампаниязының эгезинде партияның организас-массалыг болгаш политиктиг кижизидилге ажылдарының тодаргай планын баш удур кылган. Коммунистерни кол участоктарга таарыштыр тургускан. Чижээлээрге, коммунистер Сарыг-оол, Баир олар аът-биле болгаш трактор-биле сиген кезер машиналарга ажылдавышаан, хүн-бүрүнүң ажыл нормазын 120—130 хуу чедир күүседип, өске колхозчуларга мурнакчы үлегерин көргүзүп турганнар. Агитатор-коммунистер эштер Астафьев, Кунаев, комсомолчу Гордеев олар колхозчулар ортузунга беседаларны болгаш солун номчулгаларын үргүлчү чорудуп турганнар.

Сиген ажаап алыышкынының беш бригадалары организастатынган. Бригадаларның болгаш тус-тус колхозчуларның аразында социалистиг чарышты калбарткан. Чарыштың түңнелдерин үргүлчү үндүрүп, мурнакчыларны хүндүлел болгаш көргүзүг самбыраларына үргүлчү илередип турган. Колхозтуң партия, комсомол организацияларының органы «Колхозчу» деп хана солун, бригадалар санынга агит-хуудустар доктаамал үнүп келген. Бригадаларның иштинде эш Бажиниң бригадазы чарыштың мурнакчызы болуп үнген.

Партийжи ажылды сиген ажаап алыышкынының үезинде ынчаар экижиткениниң түңнелинде, колхозниитиниң малынга сиген белеткелиниң планын өске колхозтарны мурнап 105 хуу, силос салыышкынының планын 113 хуу күүселип алган.

Колхозтуң партия организациязы тарааның күскү ажаап алыышкынының кампаниязын холбаштыр ажылдарны база-ла эки организастаан. Бүгү колхозчуларны күскү ажаап алыышкынче болгаш тараа белеткелинче мобилизастаан. Колхоз тараа ажаап алыышкынынче районнуң өске колхозтарын мурнап киргген. Дүжүт ажаап алыышкынының баштайгы хүннеринде ажылга четпестер турган, а ол четпестерни уламчылатпас сорулга-биле партия организациязының хуралынга колхоз даргазы эш Астафьевтиң илеткелин алган. Кылыр ажылдарны хурал тодаргайлаан. Организастыг ажыл күштелген. Хову ажылының турлаанга агитас-массалыг ажылдарны күштелдирген. Ынчангаш, колхоз дүжүт ажаап алыышкынының болгаш күрүнеге тараа дужаалгазының талазы-биле районда база-ла бир дугаар черде болуп илерээн.

Партия организациязының 12 коммунистери кижи бүрүзү партийжи даалгаларлыг. Үндүрген шиитпирниң болгаш коммунистерге берген даалгаларның күүселдезин партия организациязы үргүлчү хынап, ында чедер-даа, четпес-даа чүүлдерни чогуур үезинде илередип турар. Партия организациязы көдээ ажыл-агый артелиниң баштаар черниң ажыл-чорудулгазын контрольдаар эргезин эки ажыглап турар. Колхозтуң баштаар черииниң ажылында кандыг-ла четпестер бар болдур, ону чогуур өйүнде илереткеш, ол четпестерни узуткаарының талазы-биле тодаргай хемчеглерни ап турар.

Партия организациязының коммунистери колхоз бүдүрүлгезиниң яныз-бүрү участоктарынга организакчы күш болуп келген. Олар күш-ажылга база мурнакчылар болуп турарлар. Эш Петеримов болза, колхозтуң хой фермазының эргелекчизинде, эш Доржу — хой кадарчызында, эш Бичии-уруг—саанчыда, эш Дырышкак — аът ажаакчызында, эштер Дозур-оол, Кастаган олар чылгычыларда болгаш оон-даа өске коммунистер кол участоктарда эки ажылдап турарлар.

Колхозта партия организациязы коммунистерни болгаш колхозчу активчилерни дамчыштыр колхозчу массалар-биле харылзаазын хүн-бүрүде быжыглап келген.

Партия организациязы колхозтуң ниитилештирген өнчү-хөреңгизин элбекшидеринге, ону будагдап төтчеглээр чоруктарга удур эптешчок демиселди чорударынга, колхозчу амыдыралдың хоойлузу — көдээ ажыл-агый артелиниң сталинчы Уставын шыңгыы сагыырынга колхозчу массаларны кижизидер талазы-биле улуг ажылдарны чорудуп турар.

Колхозтуң партия организациязы бодунуң ажылын чорударда колхозта комсомолдуң болгаш хереэженнерниң, хөй-ниитиниң өске-даа организацияларынга даянмышаан, оларның ажылынга хүн-бүрүнүң дузаламчызын көргүзүп турар. Ылаңгыя комсомол организациязы сөөлгү үеде бодунуң ажылын экижиткен.

М. КАВАА-САРЫГ.

Культармейжи С. Тиираның чедиишкини

Улуг назылыг чоннуң ортузунда бижик билбес болгаш бижикти биче билир чорукту дүрген узуткаары — ажылчы чоннуң культурлуг деңнелин бедидеринге шиитпирлиг рольду ойнаар. Барыын-Хемчик районнуң Аксы-Барлыкта «Ленинчи орук» колхозта культармейжи Сарыглар Тиира ол чугула болгаш хүндүлүг сорулганы ханызы-биле билип, культпоходка онза идепкейлиг киржип келген.

Эрткен чылын ол 10 ажыг кижини бижикке өөреткеш, эки түңнелди көргүскен. Бо чылдың эгезинде ол төрээн колхозунга база-ла бижик өөредилгезиниң бөлүмүн бодунуң инициативазы-биле организастааш, 14 колхозчуларны өөредип эгелээн турган. Эрткен үениң дургузунда бөлүмге кичээлдерни неделяда ийи удаа эрттирип тургаш, эш Тиира программаның материалдарын өөреникчилерге долузу-биле шиңгээтирген.

Сарыглар Тиираның өөреткен улузун районнуң тургускан комиссиязы чоокта чаа шылгап көрген. Ооң түңнелинде бөлүмнүң өөреникчилери шупту саат чокка номчуп, бижиптер кылдыр өөренип алган болганнар. Ылаңгыя бөлүмге өөренип эгелээриниң мурнунда «а» деп үжүк безин танывас турган Часкал, Көк-оол, Конгар-оол дээн ышкаш колхозчулар ам шыырак бижиктиг апарган дээрзинге комиссия бүзүрээн.

Бижик бөлүмүнүң культармейжизи С. Тиира кичээлдерге хынамчалыг белеткенип, оларны сонуурганшыг эрттирип, өөреникчилерге негелделиг болуп келгени-биле ындыг бедик түңнел чедип алдынган. Бөлүм өөреникчилериниң ниити билиндер бедидер талазы-биле Сарыглар Тиира база биче эвес ажылды кылган. Бижик өөредилгезинден аңгыда өөреникчилер-биле солун номчулгаларын кыска беседаларны ол хөй катап чоруткан.

Сарыглар Тиираның бижикке өөредип каан колхозчулары аная «Улуу-биле четирдивис!» деп, өөрээн сеткилин ам илередип турарлар. Кызымак культармейжи Сарыглар Тиира бижик өөредилгезинге моон соңгаар-даа үзүктел чок идепкейлиг киржирин күзеп турар.

К. БОРАҢНАЙ.

Бижик өөредилгезиниң түңнели

Качыктың чону Эрзин районнуң өске сумуларынга бодаарга бижик өөредилгезиниң талазы-биле элээн хожудап турган. Культураның бо чугула айтырыын партияның район комитеди үнелеп көргеш, эрткен чазын 102 дыңнакчылыг бижик өөредилгезиниң бөлүмнерин организастап, оларны билии шыырак, эки методтуг башкылар-биле хандырган.

Чайгы өөредилгениң түңнелинде бижикти билбес турган 36 кижи ам билир болган, бижикти биче билир 66 кижилерден 29 кижи эки билир апарган. Ылаңгыя Норжун, Хайдып, Доктугу, Ойдуп ышкаш кызымак өөренгеннерни демдеглээри чугула. Ол ышкаш культармейжи Хамаа кыска үениң иштинде бижик билбес турган 20 кижини өөреткен чорук улуг чедиишкин болур.

Ажылда чедиишкиннерни быжыглавышаан, чайгы өөредилгелерни кышкы байдалче эде организастаан. Ындыг бөлүмнер районда 7 чедип турар. Культармейжилерден ылаңгыя Светлана бижик билбес 36 кижини, Иван—11, Сендеш-оол—10 кижини бижикке өөредирин тус бүрү хүлээңгеннер.

Бо ажылды удуртурунга Качык суму Соведи (даргазы эш Сергей), ында парторганизация (секретары эш Шижээ) эки ажылдап турар.

Н. ОЧУР-ООЛ.

Колхозка шеф

Көк-Чыраада улгаттыр катышкан Ленин аттыг колхоз дүжүт ажаап алыышкынының талазы-биле Улуг-Хем районда хожудап турган. Ол чугула ажылга дузалажыр сорулга-биле Шагаан-Арыг хоорайда тыва ортумак школаның коллективи биче эвес ажылдарны кылганнар.

Школаның коллективи 780 кубометр ишкирлиг шаңны эжип арыглаан, 110 га чиңгетарааны хөпээнневишаан, ону 12 тергелер-биле шуптузун дажып сараттаан.

Колхозтуң Бай-Даг шөлүнде ол тараазын ажаажырынга башкылардан эштер Петров, Зюрюкина, Конюкова олар кызымак, организакчы ажылдаааннар. Школа коллективиниң чедирген дузазынга колхозчулар өөрүп, оларны мактап турганнар.

Х. ТЕМБИРЕЛ.

СУМУ СОВЕДИНИҢ АЖЫЛЫН БЕДИК ДЕҢНЕЛЧЕ

Чоокта чаа ажылчы чоннар депутаттарының Сүт-Хөл район Совединиң күүсекчи комитеди ол районнуң Бора-Тайга суму Совединиң ажылының дугайында суму Совединиң даргазы эш Санчайның илеткелин дыңнаан.

Суму Соведи организас-массалыг ажылдарның болгаш ажыл-агый тургузуушкунунуң талазы-биле чамдык чедиишкиннерлиг болган. Чыл эгезинден бээр суму Совединиң сессиязын 8 катап чыылдырып, сумунуң күүсекчи комитединиң хуралын 13 катап эрттирген.

Сумунуң ажылчы чоннары улгатыр катышкан «Сталинчы орук» колхозта кирген. Колхозтуң организас, ажыл-агый тургузуу чылдын-на улам быжыгып турар. Сумунуң чону партияның, чазактың болгаш эш Сталинның мурнунга алган хүлээлгелерин чедиишкинниг күүседип турар. Колхоз ниитиниң малын өстүреринің планын ажыр күүсеткен. Эрткен чылга бодаарга тарылга планын 13 хуу улгатырган болгаш колхозчулар бедик дүжүттү өстүрүп алганнар. Колхозчу өрегелер өглерден культурлуг чараш бажыңнарже шилчип турар. Бо чылын чурталганың 11 бажыңнарын тудар планныг. Ам херек кырында 8 бажыңны ажыглалда киирген. Ол ышкаш культураның болгаш ажыл-агыйның тудуглары туттунгулаан.

Суму Совединиң ажылында чедиишкинниг ажылдардан аңгыда четпес ажылдар база бары илерээн. Чүл дизе, суму Соведи Советтиң организас-массалыг болгаш ажыл-агый ажылдарының удуртулгазын чогуур негелдезинге чедир чоруттаан. Суму Совединиң күүсекчи комитединиң ай санында чорудар ажылының планы чок. Ооң ыңай сумуу Соведи бодунуң депутаттары-биле болгаш активтери-биле ажылды кошкак чорудуп турар. Доктаамал комиссиялар боттарының ажылын шуут чорутпастаан. Суму Совединиң депутаттары сончукчулар мурнунга отчёттарын бербейн турар.

Сумуда кадык камгалал болгаш культура-чырыдыышкын албан черлериниң ажылы кончуг багай. Сумуда кызыл өг ам бүдүн чартык чылдың иштинде туруп келген хирезинде кандыг-даа боттуг ажыл кылбаан болгаш харын ам шуут будулуп барган. Ол ышкаш кижи эмнелгезиниң пунктузунуң оттулар ыяжы белеткетинмээн. Эмнелге пунктузунга чогуур таарымчалыг байдалды тургуспаан.

Улуг назылыг чоннуң бижикти биче билир болгаш билбес чоруун узуткаарының талазы-биле ажылдар багай чорутунган. Бижик өөреникиниң бөлүмнерин доктаамал удуртпайн турар.

Суму Соведи колхоз ажылын четпес удуртуп турар. Чыл эгезинден бээр колхоз баштаар черниң болгаш ооң тус-тус бүдүрүлгелериниң удуртукчуларының илеткелдерин суму Совединиң хуралдарынга чаңгыс-даа катап дыннаваан. Көдээ ажыл-агый артелиниң Уставын чөрчүп үрээр чоруктар колхозта бар турунда суму Соведи аная удур демиселди суда чорудуп келген.

Чурт бюджединиң өрулгалыг кезээн улгатырарының талазы-биле хемчеглерни Бора-Тайга суму Соведи онза багай чоруткан.

Суму Совединиң ажылын моон соңгаар экижидип чорудар болгаш ылаңгыя Советтиң организас-массалыг ажылын чогуур негелдезинге чедир тургузарын суму Совединге шыңгыы дагзып, делгеренгей шиитпирни райкүүсконга үндүрген.

О. ЛОПСАН.

Эки ажылдыг бөлүк

Кызыл райкүүскомнуң көдээ ажыл-агый килдизинде профэвилел бөлүү (организакчызы эш Скороспешкина) бодунуң ажылын эки чорудуп турар.

Бо профэвилел бөлүү баштай 4-ле кежигүннерден тургустунган. Кыска үениң иштинде ооң хүрээлеңи өскен. Ам ында профэвилел кежигүннери 20 ажып турар.

Профэвилел бөлүүнүң учёдунда районнуң көдээ ажыл-агыйының тускай эртемниглери болур профэвилел кежигүннери шупту кирип турар. Оларның хөй кезии мал эмчилери, зоотехниктер, участоктар санитарлары болуп турар.

Мал болгаш чер ажылын хөгжүдериниң талазы-биле социалистиг чарышка көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглериниң организакчы ролю бедип турар. Оларның иштинде көдээ ажыл-агый темаларының талазы-биле пропаганда болгаш агитация ажылын колхозчулар ортузунга чорутпушаан, боттарының хүлээлгелиг ажылдарын эки күүседип турар эштер хөй.

Ооң чижээнге районнуң улуг фельдшери Мурзина, «Победа» колхозта мал эмнелгезиниң пунктузунуң эргелекчизи А. Юрикина, мал эмнелгезиниң санитары Бадый-оол, Баян-Колда мал эмчизи М. Губанова, зоотехник Шурышева оларны адап болур.

Бо чылдың часкы тарылганың агротехниктиг деңнелин улам бедидер дээш ажылга агрономнар улуг рольду ойнаан. «Бай-Булуң», «Совет Тыванын 5 чыл ою», «Малчын», «Победа» колхозтар тарылгадан эң бедик дүжүттү алганнар. Агрономнар Бумбан, Шурева, Спирдонова олар эки ажылдап турарын онзалап демдеглээри чугула.

Профэвилел бөлүүнүң организакчызы эш Скороспешкина профэвилел кежигүннеринге тускай даалгаларны берип, ооң күүселдезин негеп турар. Бүгү профэвилел кежигүннериниң политиктиг өөредилгезинге профэвилел бөлүүнүң организакчызы сагыш салып турар. Бо өөредилге чылында олар шупту партия чырыдыышкынының четкизинде кирген.

К. ОНГА.

Номчулга бажыңының ажылынче сагыш салыр

Көдээде колхозчу массаның ортузунче совет культураны нептередириниң база бир кол чепсээ болза, көдээ черлерде номчулга бажыңнары, клубтар болур.

Ындыг турбужа, Чөөн-Хемчик районнуң Хорум-Даг сумузунда тургускан номчулга бажыңы ол хүндүлүг сорулганы багай боттандырып турар. Чүл дизе, сумуга номчулга бажынын 1951 чылдың октябрь эгезинде-ле организастап тургускан.

Бо аразында ук номчулга бажыңынга үш чедир эргелекчи халашкан. Номчулга бажыңынга политкижизидилгелиг, культура-массалыг ажыл чорутунмайн келген. Номчулга чери бүдүн чыл иштинде ажылдаар тускай бажың тып чадаан. Чоннуң культурлуг дыштанылгазынга хереглээри-биле эккелген күрүнеңи өртектиг эт-хөреңгизи кам чогу-биле эдилетинип, бажыңнарны бир кылдыр октагылапкан чыдар. Чижээ, номчулга бажыңынга хереглээри-биле саткан мандалин, гитара база баян шупту үрелген. Олар колхозчу Таанмай кадайның бажыңында дөжек хөзунда чыдып турар.

База номчулга бажыңынга хереглээри-биле чоруткан радиоприёмник аная ажылдап турган эргелекчилериниң харыысалга чок болганы-биле улус ынай-бээр дажыглап турза-турза база-ла үрелген. Ук үреник приёмник ам школада башкылар канцелярының шкаф кырында чыдып турар.

Номчулга бажынының ажылы шак ээнзиргей характерлиг болуп келген турбужа, сумуда партия, совет болгаш комсомол организациялары ону экижидеринче шуут-ла кичээнгей салбаан. Ынчаарга ооң амгы эргелекчизи Монгуш Санаа бодунуң хүлээлгезин шуут уттуп, чүгле амыхуунуң ажылын кылырынче сундугуп, аът мунгаш шаварынга өйлежип турар. Ажылды экижидер дугайында район организациялары болгаш колхоз баштаар чери-биле ол кандыг-даа харылзаа тутпайн, сүме албайн, олардан дуза дилевейн келген.

Номчулга бажынының ажылының четпезин чүгле чаңгыс Санаага шамнап болбас, харын районнуң культура-чырыдыышкын килдизиниң инспектору Даржааның база буруузу кылдыр санаар херек. Чүге дээрге, сумуда номчулга бажыңының ажылын экижидер дугайында ол мынчага кандыг-даа практиктиг хемчег албаан болгаш чүгле удуртулганың канцеляржы бюрократсыг методу-биле кызыгаарлатынып келгеи.

Мынчангаш сумуда номчулга бажыңының ажылын кыска хуусаада диргизип, ону ёзулуг совет культураның төвү болдурар өй ам келген. Номчулга бажыңының үрелип, читкен эт-хөреңгилерин буруулуг кижилерге дарый төлеткеш, оларны ниитиниң чөп ажыглалынче киирерии аныяк өскен четикпейн манап турарлар.

С. ДҮКЕЙ-ООЛ.

Чаа-Хөл районда лекция пропагандазы

Ажылчы чоннарны коммунизм ёзузунга кижизидериниң хереэнге лекция пропагандазы база бир көскү черни ээлеп турар. Лекция пропагандазының ажылын хүн-бүрү боттуг удуртуру база контрольдаары КПСС райкомунуң чугула сорулгазы.

КПСС Чаа-Хөл ройкомунуң чанында 15 кежигүннерлиг илеткелчилер бөлүү (удуртукчузу эш Күнзүн) база 20 чиңгине болгаш чаржыкчы кежигүннерлиг политиктиг болгаш эртем билиглерин нептередириниң Бүгү-эвилел ниитилелиниң район салбыры (даргазы эш Удуур-оол) районнуң ажылчы чоннарының ортузунга лекция пропагандазын чорудуп турар.

Илеткелчилер бөлүүнүң кежигүннери болгаш ниитилелдиң район салбырының кежигүннери бо чылдың эгезинден бээр районнуң ажылчы чоннарының ортузунга янзы-бүрү темаларлыг 98 лекцияларны номчааннар. Лекция пропагандазын калбартып чорудуп турар чорук районнуң ажылчы чоннарының политиктиг болгаш ажыл-агыйжы идепкейин көдүреринге улуг рольдуг болуп турар. Район бо чылын күрүне мурнунга хүлээлгелерин чогуур өйүнде бедик түңнелдерге күүседил турар.

Ынчалза-даа, КПСС райкомунуң талазындан лекция пропагандазының ажылын удуртуп турарында улуг четпестер бар. Чүл дээрге, КПСС райкому илеткелчилер бөлүүнүң болгаш ниитилелдиң район салбырының ажылын тодаргай удуртпайн, контрольдавайн турар. Ынчангаш оларның ажылы план чокка ала-чаягаарлаашкын хевирби-биле чоруп турар. Илеткелчилер бөлүүнүң болгаш ниитилелдиң район салбырының кежигүннерин лекция номчуурунче хаара тутпайн, оларга боттуг даалга бербейн турар. Ылаңгыя бо чылын номчутунган 98 лекцияларның хөй-ле нуруузун эштер Бегзи, Ондар-оол, Күнзүн, Удуур-оол олар номчаан болуп турар, а Адыгжы, Дудников, Фетисов, Алымов, Гольсов ышкаш чамдык эштер лекция номчуурунга шуут киришпейн турарлар.

Оон аңгыда номчуп турар лекцияларның чамдыктарының идеялыг деңнели куду, районнуң амыдыралы-биле холбашкак эвес болуп турар болгаш чамдык эштер лекцияны чогууру-биле номчувайн гурар, чижээ, ниитилелдиң район салбырының кежигүнү эш Сагалаков чоокта чаа «Бүгү делегей байдалының дугайында» деп темалыг лекция номчааш, лекцияның кол утказын үндүрбейн ооң чүгле эгезин бичии келдирлеп номчуп чоруй-ла ону ажыл-агый дугайын чугаалаары-биле солуп каапкан.

Ам сорулга болза, КПСС райкому илеткелчилер бөлүүнүң болгаш ниитилелдиң район салбырының ажылында четпестерни дарый узуткааш, районнуң ажылчы чоннарының ортузунга лекция пропагандазын бүгү хемчеглер-биле калбартыры чугула.

О. СИИРИҢ-ООЛ.

ПРОПАГАНДИСТИҢ ДУРЖУЛГАЗЫН АЖЫГЛААР

ЧАДААНА. (Телефон-биле). Чөөн-Хемчик районнуң Иймеде Ленин аттыг колхозта «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун» өөренир кол хевириниң бөлүмүнде 16 кижи бар. Олар бо чылын партия төөгүзүнүң сески эгезинден уламчылап өөренгеннер.

Пропагандист эш Очур-оол эки белеткелдиг кээп, көргүзүг болгаш парлалгаларга үнүп турар материалдарны чөп ажыглап турар.

БЕШ ХОНУКТУҢ СЕМИНАРЫНГА

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). Партия, совет ажылдакчыларының билиин бедидер сорулга-биле октябрьның 20—25 хүннеринде организастатынган беш хонуктун семинарынга Чаа-Хөл райондан 9 кижи, Улуг-Хем райондан 12 кижи өөренген.

Семинарның дыңнакчылары шиитизи-биле 40 шак программалыг 18 янзы-бүрү темаларга лекцияларны дыңнааннар. Ылаңгыя партияның XIX съездизиниң шиитпирлерин ханызы-биле танышканнар.

ПАРТИЯ АКТИВИ ӨӨРЕНИП ТУРАР

Бо чылдың октябрьның 23-те, Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Бай-Тайга райкомунуң чанынга колхозтарда, район организацияларында партия эге организацияларының секретарьларының база бөлүмнериниң, политшколаларның пропагандистериниң болгаш агитаторларның 3 хонук хуусаалыг катышкан семинары болуп эрткен.

Ол семинарга ВКП(б)-ниң XIX съездизиниң материалдарын өөренген.

АГИТАТОРЛАРГА БОЛГАШ ПРОПАГАНДИСТЕРГЕ ДУЗАЛАМЧЫ

Октябрьның социалистиг Улуг революциязының 35 чыл ою

I. Октябрьның социалистиг Улуг революциязының бүгү делегейге төөгүлүг ужур-дузазы

Үжен беш чылдың мурнунда коммунистиг партияның, ооң баштынчылары В. И. Ленинниң биле И. В. Сталинның удуртулгазы-биле орустуң ажылчын аңгызы ажылчы тараачыннар-биле кады бистин чуртувуска пролетариаттың диктатуразын тургузарын, эрге-чагыргага эн-не революсчу болгаш эн-не организастыг аңгының келирин хандырган Октябрьның социалистиг Улуг революциязын боттандырган.

Октябрьның социалистиг Улуг революциязының тиилээнинден кижи төрелгетенниң төөгүзүнде чаа үе ажытынган.

Капитализмниң дең эвес хөгжүлдезиниң түннелинде империализмниң фронтузун пролетариат кандыг бир чуртка үзе шавары черле болдунар, ынчаарга социализм болза, эге үезинде бир, азы элээн каш чурттарга тиилээр дугайында Ленин биле Сталинның улуг өөредиин Октябрьның социалистиг Улуг революциязының тиилелгези бадыткаан.

Империализмниң илчирбезин үзе шапканының бирги чурту болза, бистин чуртувус болган. «Ол илчирбени буза шавары дээш демиселге бис аажок аар чидириглерни үндүрдүвүс, ынчалза-даа ону бис үзе шаптывыс... Империализмни долузу-биле дүжүрер дээш демиселдиң тугун бүгү делегейниң мурнунга көдүрдүвүс» деп В. И. Ленин чугаалаан. (В. И. Ленин. Чогаалдар, том 28, арын 57).

Октябрьның социалистиг Улуг революциязы болза, бүдүрүлгенин чепсек-херекселин помещиктерден болгаш капиталистерден хурааган болгаш ону бүгү чоннуң өнчүзү болдурган.

Октябрьның социалистиг Улуг революциязы болза, эрге-чагырганы буржуазиядан хунаап алгаш, оларның политиктиг эргезин хазаан, буржуазтыг күрүненик аппарадын буза шапкаш, ооң орнунга Советтерниң эрге-чагыргазы тургускан. Октябрьның социалистиг Улуг революциязы болза, чаа үени—бүгү делегейниң социалистиг революциязының эгези, капитализм чурттарынга пролетар революциязының үезин ажыткан.

Октябрьның социалистиг Улуг революциязы Чөөн-чүктүң улузунга аажок улуг саңлдарны чедирген. Ол болза, оларны делегей империализми-биле тулчуушкунче хандыткан делегейде бир дугааргы революция болган.

Октябрьның социалистиг революциязының түннелинде болгаш улуг орус улустуң боттуг дузаламчызы-биле Тываның ажылчы араттары 1921 чылдың августа феодализмге болгаш империализмге удур улусчу революцияны боттандырган. Ооң түннелинде чуртка феодалдыг, колониялдыг ёзу-чурумну чок кылган болгаш Тыва Арат Республиканы тургусканын чарлаан.

Октябрьның социалистиг революциязы эжелекчи чурттарда империализмниң күжүн кошкаткаш, колонияларда оларның чагыргазын божуннаткаш, харын делегейниң капитализмин бодун бүдүн турар турбазының айтырыынга таварыштырган. Мурнунда-ла эгелээн капитализмниң ириишкинин ол ханылаткан болгаш дүргедеткен. Октябрьның социалистиг Улуг революциязының тиилээнинің түннелинде капитализмниң буураашкынының үези эгелээн.

Октябрьның Улуг революциязы болза, делегейниң ажылчын шимчээшкининде социал-демократизмни ленинизмниң тиилээнин хандырган болгаш ажылчын ангының база дарлаткан массаларының үгаан-медерелинге, идеологиязынга үндезин эргилдени болдурган.

«Октябрь революциязының боларының дааштаашкыны биске марксизмни, ленинизмни чедирип эккелген, Октябрь революциязы болза, чурттарның салым-чаяанын тодарадырынга, пролетариаттың мировоззрениезин ажыглаарынга болгаш бодунуң проблемаларын эде көөрүнге делегейниң болгаш Кыдаттың депшилгелиг элементилеринге дузалаан. Орустарның оруу-биле чоруур түннел мындыг турган»—деп улуг кыдат улустуң баштынчызы эш Мао Цзе-дун чугаалаан.

Совет эрге-чагырганың бирги төөгүлүг декреди болза, ол үеде хайныгып турган делегейниң империалистиг дайынынга удур тайбының декреди болганын делегейнин чону кажан-даа утпас.

Агрессорларны сойгалап илередиринге болгаш үгеннээринге, бүгү делегейге тайбының хөрээн быжыглаарынга угланган бодунуң быжыг, ленинчи-сталинчы иштики политиказы-биле бистин социалистиг күрүневис бүгү кижилериниң улуг ынакшылын чедип алган.

II. ССРЭ-де тиилелгелиг коммунистиг тургузуг

Дээди техниканың суурунга социалистиг үдүрүлдени үзүктел чокка өстүреринің болгаш болбаазырадырының дузазы-биле бүгү ниитилелдің доктаамал өзүп турар материалдыг болгаш культурлуг хереглелдерин долузу-биле хандырары—социализмниң экономнуг кол хоойлузу болуп турар. Улуг Октябрьның төрээни ажыл-агыйның социалистиг системазы болза, бистиң улуг чуртувустуң бүдүрүкчү күштериниң хөгжүлдезинге болгаш ажылчы чоннарның чаагай амыдыралының өзүн-дезинге кызыгаар чок делгемнерни ажыткан.

Индустриализацияның болгаш көдээ ажыл-агыйны коллективизастаарының политиказын боттандырганы ССРЭ-те социализмниң тиилелгезин хындырган, ооң камгаланыр аргазын быжыктырган. Совет ниитилелдің шимчедикчи күштери—моральполитиктиг чаңгыс-эп, улустарның найыралы, совет патриотизм бистин чуртувуста бүгү тала-биле калбарган.

Канчаар-даа аажок улуг социалистиг чаартылгалар-биле кады мурнакчы социалистиг идеологиялыг болгаш культуралыг чаа совет кижилер өзүп үнген. Капиталистиг кулданыышкынның кинчизинден хостатырган, Улуг Коммунистиг партияны база ынак башкызы болгаш баштынчызы эш Сталинны долгандыр катышкан совет кижилер делегейде эн-не быжыг күрүнени тургусканнар.

ССРЭ-ге социализмниң бүгү делегей-төөгүлүг тиилелгелерин Сталинчы Конституция, делегейде эн-не демократтыг Конституция хоойлу ёзугаар быжыглаан, ол конституцияның тугунуң адаа-биле Ленин—Сталинның партиязынга удуртурган бистиң улузувус Ада-чурттуң Улуг дайынынга бодунуң алдарын болгаш хамаарышпас чоруун камгалап алган. ССРЭ-ниң хөй националдыг өг-бүлезиниң акы-дуңмалышкы найыралынга үндезилетинген совет ниитилел болгаш күрүне тургузуунуң хемчээл чок артык күштүү ооң иштинде бүгү күш-биле илереттинген.

Ада-чурттуң Улуг дайынының тиилелгели-биле доозулганының соонда совет улус болза, бистиң чуртувуска коммунизмни тургузарынче угланган тайбың тургузукчу күш-ажылын катап чоруда берген, дайынга үрегдетирген улус ажылагыйының катап тургузуушкунунуң сорулгаларын чедиишкинниг шиитпирлээн болгаш социалистиг ажылагыйның болгаш культураның бүгү адырларынга чаа күчүлүг көдүрлүүшкүнү чедип алган.

1929 чылдан бээр үе дургузунда Совет Эвилелиниң үлетпүр бүдүрүлдези барык 13 катап өскен. Чаңгыс чурттакчы бүрүзүнге үлетпүр продукциязының бүдүрүлдези амгы үеде ССРЭ-де дайын мурнунда деннелден дыка ажып турар. 1952 чылда дайын мурнуу чарыы 1940 чылдан 2,3 катап хөй үлетпүр продукциязын бүдүрүп үндүрер.

Дайын сөөлүндеги чылдарда ССРЭ-ниң үлетпүрүнүң бүгү адырлары чаа техника-биле деритинген. Чүгле сөөлгү үш чылдарның дургузунда совет машина тудуушкуну бедик бүдүрүкчүлүг машиналаркың болгаш механизмнерниң 1600 ажыг чаа хевирлерин тургускан.

1940 чылдан 1951 чылга чедир үе дургузунда бистиң үлетпүрүвүстүң күш-ажылының бүдүрүкчүлүү 50 хуу улгаткан, ооң-биле кады олла үениң дургузунда үлетпүр продукциязының немелде өзүлдезиниң 70 хуузу күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүнүң өзүлдезинден алдынган.

Техниктиг депшилге дээш демиселге бистин мурнакчы совет эртемивис улуг рольдуг болуп турар, дайын сөөлүндеги үеде совет эртем улус ажыл-агыйынга улуг ужур-дузалыг хөй эртем айтырыларын чедиишкинниг шиитпирлээн.

«Совет эртемниң ол үеде эн чугула чедиишкини болза, атомнуг энергияны бүдүреринің аргаларын ажытканы болур. Ооң-биле бистин эртемивис болгаш техникавыс АКШ-тың бо талазы-биле монополдуг байдалын чок кылган болгаш атомнуг энергияны бүдүреринің чажылын база атомнуг чепсекти ажыглаарын өске улустарны коргудуп сүртедириниң чепсээ кылдыр ажыглаарын оралдажып турган дайын кыпсыкчыларынга удур согуушкунну таварыштырган». (Г. М. Маленков Партияның XIX съездизинге ВКП(б) ТК-ның отчёт илеткели).

Хөгжүлденің дайын сөөлүндеги үезинде Совет Эвилелиниң социалистиг көдээ ажыл-агыйы улуг чедиишкиннерни чедип алган. 1952 чылда бүгү көдээ ажыл-агыйы культураларының тарылга шөлдери дайын мурнунда деннелинден 5,3 миллион гектар ашкан. 1952 чылда тараанның ниити дүжүдү 8 миллиард пуд болган база ооң-биле кады аъш-чемниң эң чугула культуразы кызылтастың ниити дүжүдү 1940 чылдыынга деннээрге 48 хуу улгаткан.

Техниктиг культураларның тарылга шөлдери болгаш дүжүттүү дыка улгаткан. МТС-терде болгаш совхозтарда трактор паркының ниити шыдалы дайын мурнундагы деннелинден 59 хуу өскен болгаш комбайннарның шыдалы 51 хуу өскен.

Чер ажылының талазы-биле чедип алдынган чедиишкиннериниң суурунга бистиң чуртувустуң мал ажылы улуг чедиишкиннерлиг болуп турар. 1945 чылдың июльдан 1952 чылдың июльга чедир үе дургузунда ССРЭ-де малдың бүгү хевирлериниң баш саны дыка өскен.

Совет кижилериниң доктаамал өзүп турар материалдыг болгаш культурлуг хереглелдерин хандырарының дугайында Ленин—Сталинның партиязының болгаш Совет чазактың могаг-шылаг чок сагыш салыышкынының, совет улустуң чечектелиишкининиң дугайында сталинчы сагыш салыышкынның түннелинде ажылчыннарның, албан-хаакчыттарның болгаш колхозчуларның боттуг орулгалары дыка өскен.

Амгы үеде Совет Эвилелинде өөренип турар кижилерниң саны 57 миллион ийикпе, 1940 чылдагызындан барык 8 миллион кижи ажып турар. Дээди өөредилге черлеринде, техникумнарда болгаш өске-даа тускай ортумак өөредилге черлеринде сургуулдарның саны доктаамал өзүп турар. Амгы үеде бистиң чуртувуста тускай дээди болгаш ортумак тускай эртемниг беш чартык ажыг миллион кижилер ажылдап турар. оларның саны дайын мурнундагызындан 2,2 катап хөй болуп турар.

Ажыл-агыйның социалистиг системазы болза, улус массаларының ортузунда билдинмейн турган салымчаяаннарны бүгү тала-биле хөгжүдеринге таарымчалыг байдалдарны тургускан.

Совет чурттуң тайбың күш-ажылының канчаар-даа аажок улуг хемчээлин болган түннелдерин делегейниң улустары магадал-биле көрүп турар. Совет улустуң тайбыңче сыныш чок тура-соруун, Совет социалистиг күрүненің тайбыңга ынакшылдыг политиказының тодаргай илергейлээшкинин, тайбының, демократияның база социализмниң лагериниң күчүзүнге болгаш тиилетирбезинге быжыг бүзүрелди олар ооң көрүп турарлар.

* * *

Тыва автономнуг областың ажылчы чоннары болза, Октябрьның социалистиг Улуг революциязының 35 чыл ою ССР Эвилелиниң хөй национадлыг өг-бүлезинге тыва улустуң бактаап киргининден бээр сес чыл болганының соон дарый байырлап турар.

Совет Эвилелиниң улустарындан, база бирги ээлчегде улуг орус улустан акы-дуңманың дузаламчызын албышаан, Совет Тываның ажылчы чоннары ажыл-агыйны болгаш культураны хөгжүдериниң талазы-биле улуг чедиишкиннерни чедип алган.

Тываның көдээ ажыл-агыйында социалистиг чаартылгалар чедиишкинниг дооступ турар. Күш-ажылчы арат болгаш тараачын ажыл-агыйларның 86,4 хуузу колхозтарда катыжа берген. Социалистиг көдээ ажыл-агыйның ажыглалында көдээ ажыл-агыйның күчүлүг техниказын киирген.

Көшкүн арат ажыл-агыйларны сууржуң амыдыралче шилчидер ажыл калбак хемчээлдии-биле чорутунуп турар. Колхоз бүдүрүлгезиниң болгаш мал ажылының тудуглары-биле, культура амыдыралдың бажыңнары-биле электростанциялар база колхозчуларның чаагайжыды туткан бажыңнары-биле чепсегленген чаа-чаа колхозчу суурлар Тывада чаптыла берген.

Коммунистиг тургузуушкунга. Совет Эвилелиниң экономнуг болгаш камгалал күчүзүн улам ынай быжыглаарының херээнге чоокку үеде ажыглатынар үнелиг казар байлактар-биле Тыва автономнуг область бай. Тыва бистиң социалистиг улуг күрүневистиң индустриалдыг-колхозчу району болу бээр үе ырак эвес, маңаа эвилел үлетпүрүнүң күчүлүг бүдүрүлгелери тургустуна бээр.

Школаларның, эмнелге албан черлериниң четкизи область чыл тудумна өзүп турар. 1952 чылда Тывада бирги дээди өөредилге чери—Башкы институту ажытынган. Ажылчы чоннуң материалдыг болгаш культурлуг деннели доктаамал өзүп турар.

Улус ажыл-агыйының бүгү-ле адырларында ажылчыннарның болгаш специалистерниң национал кадрлары өскен. Эрткен сес чылдарның дургузунда ажыл-агый болгаш культур тургузуушкунунга улуг чедиишкиннерлиг болганы дээш Тыва автономнуг областың эң эки 705 кижилерин совет чазак орденнер-биле болгаш медальдар-биле шаңнааны кадрларның өзүлдезиниң херечизи болган.

Коммунизм тургузуушкунунуң хөрээнге Совет Эвилелиниң бүгү чону-биле кады идепкейлиг киришпишаан, боттарының улуг чедиишкиннери болза, Октябрь революциязының тиилелгезиниң, Совет Тывага Коммунистиг партияның Төп Комитединиң, Совет чазактың болгаш эш Сталинның шуут бодунуң улуг дузаламчызының түннели болур деп чүвени Совет Тываның ажылчы чону билир.

III. Улус демократия чурттарының улуг чедиишкиннери

Коммунистиг болгаш ажылчын партияларның удуртулгазы-биле чаа аас-кежиктиг чурттарганы тургузуп турар улус демократия чурттарның ажылчы массалары Октябрьның социалистиг Улуг революциязының 35 чыл ою бедик көдүрлүүшкүн-биле уткуп турар. Улус демократиязының чурттары Совет Эвилелиниң деннелге чок улуг дузаламчызынга даянмышаан, ССРЭ-ге социалистиг тургузуушкуннуң дуржулгазын калбаа-биле ажыглавышаан, социализмниң фундаментизин чедиишкинниг тургузуп, ажыл-агый база культур тургузуушкунунда кайгамчыктыг тиилелгелерни чедип ам турарлар.

Европаның улус демократиязының чурттары делегейниң ийи дугаар дайынының таварыштырган, аарберге когаралдары турза-даа, үлетпүр продукциязының бүдүрүлдезиниң дайын мурнунда деннелин 1951 чылда Польшада 2,9 катап, Чехословакияда 1,7 катап. Венгрияда 2,5 катап, Румынияда 1,9 катап, Болгарияда 4,6 катап. Албанияда 5 катаптан хөй ажырган. Бо чурттар көдээ ажыл-агыйга база улуг чедиишкиннерлиг болган.

Бодунуң тургустунганының үш чылдарының дургузунда Кыдат Улус Республика үлетпүр продукциязының хемчээлин ийи катап бедиткен, көдээ ажыл-агый бүдүрүлгезин бүдүн чартык катап өстүрген. Эрткен үш чылдарда ында демир, каң болгаш машина бүдүрүлгези 8—9 катап көвүдээн. Электриэнергиязының болгаш хөмүр тывыжының ажылдап кылыышкыны ийи катап белдээн. Ажылчыннарның күш-ажылының бүдүрүкчүлүү 88 хуу өскен. Социалистиг характерлиг күрүне сектору амгы үеде Кыдатта шиитпирлиг рольду ойнап турар. 428 миллион кижи чурттакчылыг девискээрге чоруткан аграр реформазы феодалдыг дарлалдың системазын чок кылган. Көдээниң бүдүрүкчү күжү быжыккан, чуртту индустриализастаарының оруу ажытынган.

Кыдат улустуң материалдыг болгаш культурлуг чаагай амыдыралының деннели чайгылыш чокка бедип турар. Ажылчыннарның ортумак ажыл төлевири үш чыл иштинде барык ийи катап өскен. Тараачыннарның орулгазы ийи-үш катап бедээн. Культураның болгаш чурттарганың тудуглары улуг хемчээлдии-биле калбарган, кадык камгалалының четкизи өскен.

«Ыраккы Чөөн Чүкке болгаш бүгү делегейге тайбының база айыыл чок чоруктуң быжыг чөленгиижи» деп улуг Сталинның адааны Совет Эвилели биле Улус Демократтыг Кыдаттың улустарының аразында акы-дуңманың найыралы эрткен үш чылдарда дыка быжыккан.

Герман Демократтыг Республиканың үш чыл туруп келгени база хөгжүлдези болза, ооң ажыл-агый болгаш культур тургузуушкунунуң улуг чедиишкиннерин болдурган. Республиканың үлетпүр бүдүрүлгези 1952 чылда чүгле катап тургустунган эвес, харын дайын мурнунуң деннелин 36 хуу ашкан. Металлургия, машина тудуу, химия үлетпүрү, электриэнергиязының бүдүрүлгези доктаамал өзүп турар. Тарылга шөлүнүң хемчээлинің-даа, дүжүттүүнүн-даа талазы-биле көдээ ажыл-агый дайын мурнунуң деннелин ашкан. Ажылчын ангы күрүнеде башкарыкчы рольду күүседип турар.

«Алдарлыг кыдат эки-турачылар-биле сырый найыралдажып алгаш, бодунуң төрээн чуртунуң хосталгазын болгаш хамаарышпас чоруун маадырлыг камгалап, база тайбының үрекчилеринге ойтур шавыышкынны берип турар корей улус болза, демократтыг болгаш тайбынга ынакшылдыг бүгү кижи төрелгениң изиг сагыш-сеткил катыжыышкынын хайындырып турар». (Г. М. Маленков. ВКП(б)-ниң XIX съездизинге Төп Комитеттің отчёт илеткели).

Даштыкыда акы-дуңма партияларга болгаш оларның улузунга, ол улустарның хосталга дээш база тайбыны камгалаары дээш демиселинге бистиң партиявыстың деткимчезинин дугайын чугаалавышаан, коммунистиг партияның XIX съездизинге төөгүлүг чугаазынга эш Сталинның айытканы болза, «эрге-чагырганы бистиң партиявыстың 1917 чылда тудуп алганының соонда, база капиталистиг болгаш помещикчи дарлалды узуткаар талазы-биле боттуг хемчеглерни партияның ап чорутканының соонда, акы-дуңма партияларның төлээлекчилери бистиң партиявыстың эрес-дидимин болгаш чедиишкиннерин магадааш, делегейниң революстуг болгаш ажылчын шимчээшкининиң «шалыпчы бригадазы» деп атты аная тывысканнар. «Шалыпчы бригаданың» чедиишкиннери капитализмниң дарлалының алдында качыгдап турар улустарның байдалын чиигедир дээрзинге идегелин олар ооң-биле илергейлеп турганнар.

«Шалыпчы бригада» чаңгыс—карачааскаан турган үеде, база ол мурнакчы рольду күүседири барыкла ооң карачааскаандырзынга таваржып турган үеде ол хүндүлүг рольду күүседири анаа кончуг берге турган болбайнаан. Ынчалза-даа ол эрткендир. Ам—байдал көңгүс-ле өске. Ам. Кыдттан болгаш Кореядан, Чехословакияга болгаш Венгрияга чедир «шалыпчы бригадалар» улус-демократтыг чурттарның нүүрү-биле тыптып келген үеде, ам бистиң партиявыска демисежири чиик апарган, харын ажыл безин хөглүү-биле чорупкан» деп эш Сталин чугаалаан.

IV. Делегей политиказында ийи лагерь — ийи шугум

Тайбың тургузукчу күш-ажылды чорудуп турар Совет Эвилелинде болгаш улус-демократиязының чурттарында ажыл-агый, культураның дүрген көдүрлүүшкүнү чоруп, ажылчы чоннар массазының чаагай амыдралы доктаамал бедип турар, ол-ла үеде империалистиг лагерь болза, капиталистиг ниити кризистің ханылаашкынының байдалында, экономнуг болгаш политиктиг чөрүлдээлер шиитпирлетинмейн улам-на будалып турар.

Делегейниң ийи дугаар дайынының түннелинде делегейниң чаңгыс аай рынказы делегейниң чергелешкек ийи рынок болуп буступ дүшкен. Хемчээлиниң талазы-биле доктаамал өзүп турар, бүдүрүлгези өзүүшкүннүг, кризис чок делегейниң демократтыг лагериниң чурттарының рыногу тургустунган. Өске талазында ССРЭ-биле болгаш демократтыг өске-даа чурттар-биле харызаа чок, саарылга талазы-биле бергедээшкиннерге таваржып турар, оон түннелинде үзүктелиишкиннерни болгаш бүдүрүлге кризизин, ажылчы чоннар массазының ажыл чокталыышкынын болгаш хоозурал ядараашкынын болдуруп турар делегей империализминиң лагериниң рыногу туруп турар.

Американың Катышкан Штаттарының баштааны империалистиг лагерьниң политиказы ССРЭ-биле болгаш улус демократиязының чурттары-биле экономнуг харызааны үзеринче угланган, АКШ ынчангаш Совет Эвилели-биле болгаш демократтыг лагерьниң чурттары-биле садыгны барык-ла үскен. 1937 чылдың деннели-биле алырга, 1951 чылда демократтыг лагерьде кирип турар чурттар-биле АКШ-тың бараан эргилдези 10 катап кызырылган. Ол чурттар-биле Англияның бараан эргилдези 6 катап база Франциянын 4 катаптан хөй кызырылган.

АКШ-тың, Англияның болгаш Францияның империалистери тайбынга ынакшылдыг корей улуска удур кем-буруулуг дайынны чорудуп, ССРЭ-ге болгаш улус демократиязының чурттарынга удур дайын пропагандазын калбартыышаан, боттарының күрүнелериниң ажыл-агыйын шериг байдалынга шилчиткеннер.

АКШ-тың шериг чарыгдалы 1937—1938 чылдарда бүгү бюджеттің 14 хуузу турганынга удур 1952—1953 чылдарда 74 хуузу болуп турар, ол-ла үеде Англияның шериг чарыгдалы 17-ден 34 хуу чедир өскен, Францияда ол чарыгдал амгы үеде бюджеттің барык-ла 40 хуузу болуп турар.

Американың Катышкан Штаттарында бюджеттің бо чылында чондан алыр доорт үндүрүглер 1937—1938 чылдарныы-биле деннээрге 12 катап өскен. 1939 чылда турганы-биле деннээрге, АКШ-та чурттарганың үнези барык үш катап аартаан. АКШ-та үш миллиондан эвээш эвес ажыл чоктар база 10 миллион чартык ажыл чоктар санатынып турар. Ажыл чоктар Италияда—ийи миллион ажыг, Барыын Германияда—барык-ла үш миллион, Англияда—миллион ажыг.

Делегей кырынга агрессор болуп, хосталганы боой тударын база фашизмни катап тургузарын оралдажып турар америк империализмниң реакциялыг политиказы болза, Американың Катышкан Штаттары-биле өске күрүнелерниң аразында чөрүлдээлерни улам-на чидиглендирип турар. Ол чөрүлдээлер бирги ээлчегде америк болгаш англия монополияларның аразында нефть, каучук, өөнүг болгаш ховар металльдарның үнер дөстери дээш, боттарының бараанарының саарылгазының рынказы дээш демиселде илереп турар.

Империалистиг лагерьниң үскүлежиишкиннери бир капиталистиг күрүнени өскезинче дайынга киирип болурун делегей болуушкуннарының хөгжүлдези херечилеп турар.

Бо байдалдарда тайбының камгалаарының болгаш дайынны баш бурунгаар болдурбазының политиказын чайгылыш чокка чорудуп турар Совет Эвилели болза, улустар аразының чөрүлдээлерин тайбың байдал-биле шиитпирлээриниң оруунда, Совет Эвилелиниң сонуургалдары бүгү делегейге тайбының херээн-ден чарылбас харызаалыг.

Совет Эвилелиниң тайбынга ынакшылдыг политиказы чүгле демократтыг күрүнелерниң эвес, харын капиталистиг чурттарның чүс-чүс миллион ажылчы чоннарының ханы сеткил катыжыышкынын болгаш деткимчезин алган. «Бир эвес улустар тайбынны камгалаарының херээн боттарының холунга алыр болгаш ону туюлунга чедир камгалаар болза, тайбың камгалатынган болгаш быжыккан турар»—деп эш Сталинның сөстери тайбың талалакчыларын делегейниң чаа дайынының айыылынга удур демиселге сорук киирип турар.

Амгы үеде империализмниң болгаш дайынның агери-биле демократияның болгаш тайбынның лагериниң аразында күштернин догааштырылгазы болза, делегейниң чаа дайынын баш бурунгаар болдурбайын барып болурунуң боттуг аргаларын херечилеп турар.

Октябрьның социалистиг Улуг революциязының тиилелгезиниң соонда сөөлгү 35 чылдарның дургузунда делегей хөгжүлдези болза, капитализм-биле делегей чарыжынга ажыл-агыйның социалистиг системазы чыл бүрүде ажыл-агыйның капиталистиг системазындан бодунуң артык чоруун көргүзүп келгенин болгаш оон тиилекчи болуп үнгенин херечилеп турар.

Совет Эвилел бүгү-ле чурттар-биле болгаш улустар-биле тайбың кады ажылдажылганың политиказын чайгылыш чокка чорутпушаан, ол-ла үеде дайын кыпсыкчыларының талазындан чаа агрессияның айыылының бар туруп турарын билип, бодунуң чуртунуң камгаланыр аргалыын быжыглаарының эң чугула хемчеглерин чорудуп келген болгаш чорудуп турар.

* * *

Совет Эвилелиниң улустары Октябрьның социалистиг Улуг революциязының 35 чыл ою Коммунистиг партияның чоокта чаа болуп эткен XIX съездизинин соонда уткуп турар.

Съезд болза, хөгжүлденің амгы үе чадазында партияның кол сорулгаларын тодаргайлаан. Совет Эвилелиниң коммунистиг партиязының ам кол сорулгазы болза, социализмден коммунизмче чоорту шилчилгениң аргазы-биле коммунистиг ниитилелди тургузары, ниитилелдің материалдыг болгаш культурлуг деннелин соскаал чокка бедидери, ниитилелдің кежигүннерин интернационализмниң болгаш бүгү чурттарның ажылчы чоннары-биле акы-дуңмалышкы харызааларны тургузарының ёзузунга кижизидери, дайынларның агрессчи чорудулгаларындан совет Төрээн чурттуң идепкейлиг камгалалын бүгү хемчеглер-биле быжыглаары болур—деп партияның Уставында бижитинген.

Партияның XIX съездизинің бадылааны 1951—1955 чылдарда ССРЭ-ниң хөгжүлдезинин беш дугаар беш чыл планының талазы-биле директивалар болза, ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйының чаа күчүлүг көдүрлүүшкүнүн тодаргайлап турар база чоннуң материалдыг болгаш культурлуг деннелинің улам ынай улуг өзүлдезин хандырып турар.

Беш дугаар беш чыл планы социализмниң амыдыралчы күжүн, ажылагыйның социалистиг системазының ажыл-агыйның капиталистиг системазындан үндезини-биле артык чоруун делегейниң мурнунга база катап көргүзүп турар. Беш дугаар беш чыл планын күүседири бистиң чуртувустуң социализмден коммунизмче хөгжүлдезиниң оруунга бурунгаар чаа базым болур.

Партияның XIX съездизинин шиитпирлери, съездиге эш Сталинның төөгүлүг чугаазы база социалистиг ниитилелге материалдыг хереглел үүлдерин ниитилелдің бүдүрүп үндүреринің болгаш хуваарының хоойлулары бүгү тала-биле шинчилетинген, социалистиг экономиканың хөгжүлдезиниң эртемниг үндезиннери тодаратынган, социализмден коммунизмче чоорту шилчилгениң оруктарын айыткан «ССРЭ-де социализмниң экономнуг проблемалары» деп эш Сталинның гениалдыг өөредии болза, совет кижилерни коммунистиг тургузуушкуннуң улуг сорулгаларын амыдыралга боттандырарынга сорук киирип турар.

Коммунистиг партияны, бистиң гениалдыг баштынчывыс болгаш башкывыс эш Сталинны долгандыр сырый катышкан совет улус коммунизмниң тиилелгезинче бүзүрелдиг бар чоруур.

Улус демократиязының чурттарында

Кыдат-совет найыралдың айынга Кыдатта белеткел

ПЕКИН. Ноябрь 7-ден декабрь 6-га чедир Кыдатка эрттер кыдат-совет найыралдың айынга кыдат улус белеткенип турар. Ол айны эрттиреринiң талазы-биле комитеттерни хоорайларда болгаш көдээ районларда тургузуп турар. Синьцзян можуга ол айны канчаар эрттиреринiң дугайын «Женьминьжибао» солун медээлеп турар. Айны эрттиреринiң талазы-биле комитеттiң планын ёзугаар Октябрьның социалистиг Улуг революциязының 35 чыл оюнга алдар болдурган байырлыг хурал ноябрь 7-де болур. Можуда үнүп турар солуннар болгаш сеткүүлдер совет улустун амыдыралын көргүзүп турар тускай дугаарларны үндүрүп, Совет Эвилелiнiң дугайында чүүлдерни парлап турар. Совет Эвилелiнiң улустарының амыдыралының дугайын, кыдат болгаш совет улустарның найыралының ужур-дузазының дугайын Синьцзянның чонунга чугаалап бээр материалдарын Синьцзянның радио станциялары дамчыдар. Кыдат-совет, найыралдың нинтилелiнiң салбыры, оон аңгыда Совет Эвилелiнiң дугайында улуг делгелгенiң ажытынары-биле кады дыка хөй фотоделгелгелерни можунуң албан черлеринде болгаш бүдүрүлгелеринде организастап турар. Бүгү кино театрларга совет кино чуруктарны көргүзер болгаш ыраккы районнарга көжер киноларны үндүрер.

(СЭТА).

Марксизм-ленинизмнiң классиктерiнiң чогаалдарының Польшада үндүрүлгези

ВАРШАВА. Польшаның парлалга агентилелiнiң медээлээнин ёзугаар алырга, 1945 чылдан 1952 чылдың октябрь 1-ге чедир үенiң дургузунда Польшага марксизм-ленинизмнiң классиктерiнiң чогаалдарын 22.402.200 экземпляр кылдыр парлап үндүрген, оон иштинде: К. Маркстың болгаш Ф. Энгельстiң чогаалдары 6.979.340 экземпляр, В. И. Ленинниң чогаалдары 8.282.370 экземпляр, И. В. Сталинның чогаалдары 7.40.500 экземпляр.

Марксизм-ленинизмнiң классиктерiнiң тус-тус чогаалдарының тиражы чүс-чүс мүң экземпляр чедип турар. Чижээ, К. Маркстың «Капиталының» 1-ги тому 116 мүң экземпляр тиражтыг, Маркс биле Энгельстiң «Чыынды чогаалдарының» 2-ги тому 210 мүң экземпляр тиражтыг, В. И. Ленинниң «Чыынды чогаалдарының» 2-ги тому 200 мүң экземпляр, И. В. Сталинның «Ленинизмнiң айтырыглары» 384 мүң тираж-биле парлатынган.

Польша дылда И. В. Сталинның Чогаалдарының 13 томнары болгаш В. И. Ленинниң Чогаалдарының 11 томнары парлатынган. «ВКП(б) төөгүзүнүң Допчу курзу» Польшаның ажылчы чоннарының чарылбас ному болу берген. Оон ниити тиражы 1263 экземпляр чедип турар.

И. В. Сталинның дыл эртемнерiнiң дугайында чогаалын 70 мүң экземпляр кылдыр парлаан. И. В. Сталиннын «ССРЭ-де социализмнiң экономнуг проблемалары» деп чогаалын 200 мүң экземпляр тираж-биле парлаан.

(СЭТА).

Болгарияның көдээ ажыл агыйынга кадрлар белеткели

СОФИЯ. Болгарияның көдээ ажыл-агыйынга тускай эртемниглерiнiң улуу-биле негетинип турарын хандырып бээрiнiң дугайында улуг сагыш салыышкынны улустуң чазаа салып турар. 1948 чылда Софияның университедiнiн көдээ ажыл-агый факультедiн. Димитров аттыг көдээ ажыл-агый академиязы кылдыр эде тургускан. Ам академияның дөрт факультеттерiнде 3423 студентилер өөренип турарлар. Академия янзы-бүрү тускай эртемниглерни: агрономнарны, механизаторларны, ветеринарларны, зоотехниктерни, ыяш тудукчуларын, суггарылга ажылдакчыларын болгаш өске-даа тускай эртемниглерни белеткеп үндүрүп турар.

1951—1952 чылдарда академияны көдээ ажыл-агыйның 524 тускай эртемниглери доозуп үнгеннер. Ол болза. 1939—1940 чылдарның деннелинден барык-ла беш катап хөй. 1950 чылда чуртта ийи дугаар көдээ ажыл-агыйның дээди өөредилге чери—Пловдивте Василь Коларов аттыг көдээ ажыл-агый институду ажытынган.

Көдээ ажыл-агыйның дээди өөредилге черлерiнiң өөредилге программаларында мурнакчы совет көдээ ажыл-агый эртемнерiнiң чедиишкиннерiн киирген.

(СЭТА).

Моол Арат Республиканың эрге-чагыргазының чер-чер органнарынга соңгулдалар

УЛАН-БАТОР. Октябрь 19-та Моол Арат Республикага күрүне эрге-чагыргазының чер-чер органнарынга депутаттарның соңгулдалары болуп эрткен.

Бо соңгулдаларга моол улус бодунуң мораль-политиктиг чаңгыс-эвин, Моолдуң Араттың-Революстуг партиязын долгандыр сырый катышканын база социализмнiң улуг херээнге бердингенiн база катап көргүскен. Ажылчы чоннар депутаттарының область, район болгаш көдээ хуралдарының депутаттарынга бүгү депшитирген партия кежигүнү болгаш партия кежигүнү эвестерниң блогунуң 32.705 кандидаттары чаңгыс эп-сеткил-биле соңгутурганнар.

Бадылаашкынга соңгукчуларның 99,91 хуузу киришкен. Партия кежигүннерiнiң болгаш партия кежигүнү эвестерниң блогунуң кандидаттары дээш соңгулдаларга киришкен соңгукчуларның 99,89 хуузу бадылаан. Соңгутурган депутаттарның аразында 27,5 хуу кижи Моолдуң Араттың Революстуг Партиязының кежигүннери болгаш кандидаттары, 72,5 хуу кижи партия кежигүнү эвестер. Соңгутурган депутаттарның 23,1 хуузу херээженнер болуп турар.

(СЭТА).

Венгр Улус Республиканың чазак төлээлерiнiң Берлинде келгени

БЕРЛИН. Герман Демократтыг Республиканың президентизи Вильгельм Пиктiң болгаш ГДР-нiң чазааның чалаанын ёзугаар Венгр Улус Республиканың Министрлер Чөвүлелiнiң даргазы Матиас Ракоши (төлээлернiң баштыны), күрүне министри болгаш улус ажыл-агыйының чөвүлелiнiн даргазы Эрне Тере, даштыкы херектер министри Король Кишш составтыг венгр чазактың төлээлери октябрь 27-де Берлинде келген. Герман Демократтыг Республиканың Венгр Улус Республикада дипломаттыг элчiнiң баштыны Стефан Хейман төлээлерни үдеп чоруур.

(СЭТА).

Улуг Октябрьның 35 чыл оюнга Уругвайда белеткел

МОНТЕВИДЕО. Октябрьның социалистиг Улуг революциязының 35 чыл оюнга байырлыы-биле ужуражыр дээш Уругвайның хөй-ниитизи белеткенип турар. «Хустисия» солунуң медээлеп турарын ёзугаар алырга, Улуг Октябрьга алдар болдурган хуралдарны болгаш чыскаалдарны Монтевидеога болгаш чурттуң янзы-бүрү департаментилерiнге эрттирер, база хуудустарны болгаш плакаттарны үндүрер. Ноябрь 7-нiң кежээзинде Монтевидеонуң хоорай шөлүнге массалыг митинг болур.

Коммунистиг партияның Монтевидео департаментiнiң комитеди ноябрь 7-де болур митингге киржири-биле чонга кыйгырыг үндүрген. Октябрь революциязының 35 чыл оюнуң байырлалы уругвай болгаш совет улустарның найыралын быжыглаарының база тайбың дээш демиселди дыңзыдарының лозунгузунуң адаа-биле Уругвайга эрттер.

(СЭТА).

КНО-нуң Кол Ассамблеязының чедиги сессиязында

Октябрь 25-теги пленарлыг хуралы

НЬЮ-ЙОРК. КНО-нуң Кол Ассамблеязының октябрь 25-теги пленарлыг хуралынга мандат комиссиязының илеткелин бадылаан. Ол илеткел болза, Катышкан Штаттарның баштай саналдаан мооң адааанда сүмелерiн киирип турар: Гоминданчы бөлүктүң төлээлекчилерiнiң бүрүн эргелiин хүлээп ап көөр, Кыдат Улус Республиканың төлээлекчилерiн Ассамблеяга киириштирерiнiң дугайында саналды чугаалажып көөрүн Ассамблеяның амгы сессиязының үезинде казыыр. Гоминданчы бөлүктүң бүрүн эргелери херек кырында күш чок болуп турар деп чарлаарын көрүп турар совет резолюцияны «бадылаашкын машиназының» дузазы-биле ук хуралга хүлээп албайн барган.

Ол айтырыгны чугаалажып эгелээрiнiң мурнунда Белорус ССР-нiң төлээлекчизи Киселев совет резолюцияны хүлээп алырынче кыйгырган. Ону Польшаның, Чехословакияның, Индияның болгаш Бирманың төлээлекчилери деткээн. Гоминданчы генералдарның буурап дүшкен бөлүү «Формозада хөлезиленикчилер армиязы тургузуп алган. ук армия Пентагоннуң ажаалдазында турар». Катышкан Штаттар ол армияны Азияже шургуурунуң чепсээ кылдыр ажыглаксап турар деп Польшаның төлээлекчизи Нашковский медеглээн.

Катышкан Штаттарның төлээлекчизи Гросс комиссияның үстүнде ол сүмелерiн хүлээп алырынче кыйгырган. Англияның төлээлекчизи болза, гоминданчы төлээлернiң бүрүн эргелiин деткип турар резолюцияны деткип шыдавазын медеглээп болгаш ындыг болганда комиссияның ийи сүмелерiнiң талазы-биле аңгы-аңгы бадылаашкыннарны чорударын Ассамблеядан дилээн. Ынчалза-даа, Кыдаттың төлээлелгезiнiң дугайында айтырыг талазы-биле бадылаашкын чорудары амгы байалдарда өйү келбээн деп санаар мен деп ол медеглээн.

Израильдiң төлээлекчизи Кыдат Улус Республиканың төлээлелгезiнiн дугайында айтырыгны чугаалажып көөрүн казыыр дээр сүмеге удурланган болгаш амгы сессияга ол айтырыгны кажан-бир тургузуп кээрiн Ассамблея хоругдап шыдавас деп медеглээн.

Мандат комиссиязынын илеткелiн 42 бадылаашкыннар ниитизи-биле чүүлдүгзүнген. Совет Эвилели, Белоруссия ССР, Украин ССР, Польша, Чехословакия, Бирма болгаш Швеция аңаа удур бадылаан. 11 делегациялар—Афганистан, Воловия, Гватемала, Индия, Индонезия, Израиль, Пакистан, Саудовская Аравия, Сирия, Йемен болгаш Югославия дадагалзааннар.

ССРЭ-нiң төлээлекчизи Зорин совет резолюцияны бадыладырын негээн, ынчалза-даа АКШ-тың төлээлекчизи Гросстуң саналы-биле Ассамблея ССРЭ-нiң саналын бадылаашкынга тургуспас деп 45 бадылаашкыннар-биле шиитпирлеп каан. Аңаа удур 6 бадылаашкыннар болган.

Бюджеттен дашкаар хөренгилернiң дугайында чугаалажыышкыннарның талазы-биле комитеттiң илеткелiн, ооң иштинде, бо чылын ындыг комитетти Ассамблеяның даргазының томуйлаарын көрүп турар резолюцияны кандыг-даа удурланыышкын чокка чүүлдүгзүнген. Ийыл чок чоруктуң Чөвүлелинге турар хуусаазы бо чылдың төнчүзүнде доостур. Бразилияның болгаш Голландияның база Турцияның орнунга Ассамблея Колумбияны, Ливанны болгаш Данияны соңгаан. Бердинген алдан бадылаашкыннарның иштинден Колумбия биле Ливан 58—58 бадылаашкыннарны, Дания—56 бадылаашкынны алган.

Экономнуг болгаш социал Чөвүлелге турарының хуусаазы бо чылдың төнчүзүнде доостур ужурлуг мооң адааанда кежигүннерниң: Канаданың, Чехословакияның, Иранның, Мексиканың, Пакистанның болгаш Катышкан Штаттарның орнунга ук Чөвүлелдiн чаа кежигүннерiн база соңгаан.

Экономнуг болгаш социалдыг Чөвүлелге турар хуусаазы дооступ турар кежигүннер доп-дораан катап соңгутуруп ап болур деп бадылаашкыннарның мурнуу чарыында Ассамблеяның даргазы төлээлерге сагындырган. Бадылаашкыннарның бир дугаар ээлчээнде бадылаашкыннарның саны мындыг болган: Венецуэла дээш — 57, Австралия дээш — 52, АКШ дээш—52, Индия дээш—45, Турция дээш—41, Чехословакия дээш—31, Пакистан дээш—28, Югославия дээш — 7. Соңгутурган деп санаарда бүгү бадылаашкыннарның үштүң ийи кезиин негеп турар дүрүм ёзугаар Венецуэла, Австралия. Катышкан Штаттар, Индия болгаш Турция бадылаашкынның бирги ээлчээнде соңгутурган деп санатынар деп дарга Пирсон чарлаан. Экономнуг болгаш социал Чөвүлелдiн алды дугаар кежигүнү соңгутунмайн барган, чүге дээрге, бадылаашкыннарның элээн каш ээлчеглерiнiң соонда кандидатураларның (Чехословакия, Пакистан, Югославия) кайызы-даа бадылаашкыннарның чогуур санын ап шыдавайн барган.

(СЭТА).

Миланга болган митингге Луиджи Лонгонуң чугаазы

РИМ. Италияның коммунистиг партиязының чингине секретарының оралакчызы Луиджи Лонго Италияның коммунистиг партиязының төлээлерiнiң баштыны болуп. ооң олурушканы Совет Эвилелiнiң Коммунистиг партиязының XIX съездiнге алдар кылдыр Миланның «Театре Лирикога» болган улуг митингге чүве чугаалаан.

(СЭТА).

Ам болур деп турар тайбың камгалалының бүгү-япон конгрези

ТОКИО. «Акахата» солуннуң медээлеп турарын ёзугаар алырга, тайбың камгалалының япон комитеди биле Азия болгаш Оожум океан чурттарының тайбың талалакчыларының Конгрезинге белеткелдiн талазы-биле япон комитет тайбың камгалалының бүгү-япон конгрезин эрттирер деп шиитпирлээн.

Хүн айтырыында болза, Азия болгаш Оожум океан чурттарының тайбың талалакчыларының Конгрезинiн шиитпирлерiнiң дугайы; Конгресстiң шиитпирлерiн Японияга боттандырары болгаш улустарның тайбың камгалалының Конгрезинге киржириниң дугайы.

(СЭТА).

Итали ажылчыннарның демисели

РИМ. Ажылдаар эрге дээш база амыдырал деннелин бедидери дээш ажылчы чоннарның демисели итали үлетпүрнүң дыка хөй адырларында ам-даа үргүлчүлеп турар. Генуя чоогунда Дольцането деп хоорайда «Бруццо» деп металлургия заводунуң 2 мүң ажылчыннары 40 хүннернiң дургузунда чоруткан демиселiнiн түннелинде тиилелгени чедип ап, бүдүрүлдени катап чорударынче болгаш ажыл төлевирiн улгатырарынга чөпшээрежиринче завод ээлерiн албадапканнар.

Ук заводка ажылчыннарны ажылдан массалыы-биле үндүрерiнiн дугайында чарлал кылган турган. Аңаа харыы кылдыр «Бруццонуң» ажылчыннары заводту ээлеп ап, бүдүрүлдени чорутпушаан турганнар. Бүдүрүлгеге электри энергиязын бер-бес деп завод ээлерiнiң оралдажыышкыны чедиишкин чок апаарга олар дүжүп бергеннер. Генуяның бүгү заводтарының ажылчыннарының чыгган хөреңгилери-биле «Бруццонуң» ажылчыннары электри генератору саткаш, ону тургузуп алган болгаш бүдүрүлдени үргүлчүлеп турганнар.

Кондитер болгаш ликер үлетпүрүнүң бүдүрүлгелерiнiң 85 мүң ажылчыннары ажыл төлевирiн улгатырары дээш демиселди бүгү чуртта калбартып турар. Ам баштайгы сагындырыглыг ажыл соксадыышкыннары чоруп турар. Италияның үш профэвилел конфедерацияларының хөделиишкиннерiнiң чаңгыс эптиг болур чоруун ол демиселге чедип алган.

(СЭТА).

Кореяда болуушкуннар

Кореяның Улустуң армиязының Кол командылалының дыңнадыы

ПХЕНЬЯН. Корей Улус-Демократтыг Республиканың Улустуң армиязының Кол командылалының октябрь 27-де медээлээни болза:

Кореяның Улустуң армиязының катыжыышкыннары биле кыдат улустуң эки-турачылары эрткен хүннүң дугузунда америк-англи эжелекчилерге болгаш лисынманчы чалча шериглерге удур камгалалдың тулчуушкуннарын чорударын үргүлчүлээн.

Октябрь 26-да дүне «В—29» деп бомбардировщиктер Пхеньянның кыдыгларында чурттакчылыг районну араатанзыы-биле бомбалаан. Оон түннелинде 200 ажыг бичии уруглар кырганнар болгаш херээженнер өлген. Дыка хөй чер бажыңнар болгаш чурттарга бажыннары үрелген.

Октябрь 27-де зенитти кезектер болгаш дайзынның самолёттарын кедеп адар адыгжы-анчыларның отрядтары дайзынның үш самолёдун аңдара аткан болгаш үш самолётту үрей аткан.

(СЭТА).

Тайбың корей хоорайларны болгаш суурларны араатанзыы-биле бомбалаарын америк ужар-чүүл күштелдирип турар

ПХЕНЬЯН. Октябрь 21-де дүне болгаш октябрь 22-де хүндүс америк ужар-чүүл Пхеньянның кыдыгларын, а ол ышкаш Тэдон уездинде чурттакчылыг пунктуларны база катап бомбалаан. Ол халдаашкыннарның түннелинде тайбың чурттакчыларның ортузундан дыка хөй кижи өлүрткен болгаш балыглангган.

Соңгу Кореяның хоорайларынче болгаш суурларынче араатанзыыбиле халдаарын америк ужар-чүүл хүн-бүрү чорудуп турар. Кореяның Төп телеграф агентилели Корей Улус-Демократтыг Республиканың хоорайларынче болгаш суурларынче америк самолёттарның халдаашкыннарының дынзаанын демдеглевишаан, айтып турары болза, тайбыңчыдылга дугайында чугаалажыышкыннарны тодаргай эвес үеже соңгаарладырын Паньмыньчжонга чарлаан болгаш корей улусту дискек кырынга сөгектей олурдурунуң сорулгазы-биле ол шериг кызыышкынын күштелдирбишаан, америк эжелекчилер тайбың чурттакчыларга удур бактериологтуг чепсекти, частыр болгаш химиктиг бомбаларны ажыглап турар. Эжелекчилер тайбың чурттакчыларны өлүрбүшаан, Соңгу Кореяның хоорайларын болгаш суурларын план ёзугаар бомбалаашкынга таварыштырып турар. Алдынган медээлер ёзугаар алырга, сентябрь 28-те америк бомбардировщиктер Тягаи можунун Хичжонь уездiнiн Бук волостызында суурже 50 ажыг улуг бомбаларны октаан.

Октябрь 1-де «Ужар шивээ» деп 30 самолёттар Соңгу Пхеньян можуда Чхонсу волостыда чурттакчылыг пунктуже мүң ажыг бомбаларны октавышаан, үш шак дургузунда бомбалаан. Аңаа 140 тараачыннар өлүрткен, тараачыннарның дыка хөй бажыннары болгаш чер бажыннары үрелип чуурулган болгаш өртенген.

Ол-ла хүн америк самолёттар Хванхэ можуда Масэ районче халдаашкын кылган. Ол халдаашкынның түннелинде ховуга ажылдап турган 40 ажыг тараачыннар өлүрткен болгаш улуг шөлде тараан тарылга чок кылдынган.

Октябрь 4-те хүндүс 15 америк самолёттар Хванхэ можуда Чхонь волостыда чурттакчылыг пунктуларны араатанзыы-биле бомбалаан болгаш боолаан. Ховуга дүжүт ажаап ап база тараа бастырып турган дыка хөй тараачыннар өлген болгаш балыглангган.

Октябрь 9-та америк самолёттар Пхеньянче болгаш ооң кыдыгларынче халдаашкын чоруткан, ооң түннелинде дыка хөй тайбың чурттакчылар өлүрткен болгаш балыглаткан. Октябрь 10-да дүне ол районну бомбалаашкынга база катап таварыштырган.

Октябрь 12-де дүне америк самолёттар Соңгу Пхеньян можуда Чхам волостыда чурттакчылыг пунктуларны бомбалаан.

Октябрь 16-ның дүнезинде америк ужар-чүүл Мурнуу Пхеньян можуда Тэдон уездiнiн Пусан волостызында суурну бомбалаан. Октябрь 15-да хүндүс америк самолёттар Мурнуу Пхеньян можуда Чжасан волостыга тараа бастырып ажылдап турган тараачыннарны бомбалаан. Ооң түннелинде дыка хөй чурттакчылар өлүрткен болгаш балыглангган. онон тараачын бажыннар үрелген.

(СЭТА).

Боннуң шериг керээзинге удур

БЕРЛИН. Боннуң чаңгыс талалыг шериг керээзинге удур Барыын Германияның чонунуң шиитпирлиг удурланыышкыны ук керээни бундестагка күштүг болдуруп бадылаарын ноябрьның төнчүзүнге чедир соңгаарладырынче бонн чазакты албадапкан.

Реклингхаузенниң чүүлүнде «Форвертс» солуннуң бижээни:

«Блюментал» шахтаның ажылчыннарының төлээлери ол шахтаның дөрт мүң ажылчыннарының мурнуундан бундестагтың даргазы Элерске болгаш бундестагтың бүгү фракцияларынга резолюция чоруткаш, шериг керээзин күштүг болдуруп бадылавазын болгаш ниити-герман чугаалажыышкыннарны үргүлчүлээрiн негээннер.

Боннуң шериг керээзи ышкаш база-ла Барыын Германияны катап чепсеглээрiнiң сорулгаларынга бараан болуп турар «бүдүрүлгелерде ажылчыннарның байдалының дугайында» реакциялыг хоойлуга удур демиселди доп-дораан эгелээрiн Барыын Германияның профэвилелдерiнiң Катыжыышкынының чаа соңгутурган удуртулгазындан Хагенге болган профэвилел конференциязының төлээлери негээн деп «Форвертс» солун бижээн.

(СЭТА).

Норвегияда аъш-чем өртээнiн өзүлдези

ОСЛО. «Афтенпостен» солуннуң айтып турары болза, сөөлгү үш чылдың дургузунда чуртталганың эң-не бичии хемчээлiнiң өртээ Норвегияда 36 хуу өскен. Акшаның садып алыр чоруу үргүлчү кудулап бадып турар.

(СЭТА).

Харыысалгалыг редакторнуң оралакчызы Д. О. БЕГЗИ.

ОБЛАСТЫҢ БҮГҮ ЧАГЫКЧЫЛАРЫНГА

1953 чылда областың:
«Шын», «Тувинская правда», «Тыванын аныяктары», «Молодежь Тувы», «Сылдысчыгаш».
солуннарының чагыдылгазы эгелээн.

Чагыдылганы «Союз печатьтың» хоорайларда килдистери, харылзаа салбырлары болгаш агентилери, а ол ышкаш бүдүрүлгелерде, албан черлеринде, совхозтарда болгаш колхозтарда хөй-ниитiнiң төлээлекчилери хүлээп ап турар.

Чылда чагыдылгаларның өртээ:
«Шын»—52 рубль 20 копеек.
«Тувинская правда»—52 рубль 20 копеек.
«Тыванын аныяктары»—31 рубль 20 копеек.
«Молодежь Тувы»—31 рубль 20 копеек.
«Сылдысчыгаш»—5 рубль 20 копеек.
Солуннарны чогуур өйүнде чагыдып алырынче далажыңар!

«СОЮЗПЕЧАТЬ» ОБЛАСТЬ КИЛДИЗИ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Щетинкин кудумчузу, бажың 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 3—62, харыысалгалыг редакторнуң оралакчызының, партийжи амыдырал, культура болгаш амыдырал килдистерiнiң—3—88: харыысалгалыг секретарының 4—98; пропаганда болгаш агитация, уран-чүүл, көдээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чагаа килдистерiнiң 3—68, иштики информация, бухгалтерияның—3—65.

БО1799 Облкүүскомнуң типографиязы